

Sluttrapport Inn på tunet-løftet 2

Gjennomføring og resultater

Rapport nr. 24/3-36
07.06.2024

Rapport: Sluttrapport- Inn på tunet-løftet 2

Avdeling: ALP

Dato: 07.06.2024

Ansvarlig: Ann-Kathrin Billing

Bidragstere: SF Møre og Romsdal, SF Nordland, SF Rogaland og SF Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.

Rapport-nr.: 24/3-36

Forsidebilde: Torbjørn Tanberg

Forord

I Jordbruksoppkjøret 2019 ble det besluttet at det skulle gjennomføres et Inn på tunet-løft 2, jf. Prop. 120 S (2018-2019).

«Avtalepartene mener Inn på tunet har potensial for å tilby en rekke tilpassede tjenester til kommuner og andre kjøpergrupper, og er enige om å gjennomføre et nytt Inn på tunet-løft fra 2020. Et nytt Inn på tunet-løft skal være utløsende for både tjeneste- og næringspotensialet for Inn på tunet, blant annet gjennom å utvikle markedet og legge til rette for informasjon om og økt etterspørsel etter godkjente Inn på tunet-tilbud. For å sikre at satsingen blir målrettet og innrettes riktig, skal partene i 2019 arbeide videre med utforming av et endelig mandat for arbeidet. Arbeidet må forankres hos Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet, som har ansvar for sentrale tjenesteområder, samt med sentrale virkemiddelaktører som Innovasjon Norge, Matmerk og Landbruksdirektoratet.

Avtalepartene er enige om å avsette 3 mill. kroner per år i 3 år til satsingen. Landbruks- og matdepartementet vil gå i dialog med andre relevante departementer om mulig medfinansiering. Satsingen må sees i sammenheng med Landbruksdirektoratets ansvar for tilretteleggende virkemidler innenfor næringsutvikling i landbruket. Landbruksdirektoratet får prosjektlederansvaret for satsingen».

Avtalepartene så et potensiale for ytterligere næringsutvikling på området ved å øke etterspørselen etter godkjente Inn på tunet-tilbud. Det ble totalt satt av 12 millioner kroner til å gjennomføre Inn på tunet-løftet 2. og Landbruksdirektoratet fikk ansvaret som prosjektleder.

I tillegg til midlene over jordbruksavtalen ble det i revidert nasjonalbudsjett for 2019 satt av ytterligere 3 mill. kroner til Inn på tunet-løftet 2.

I denne rapporten presenteres gjennomføringen og resultatene fra Inn på tunet-løftet 2.

Innhold

Forord	2
Innhold	3
Oppsummering etter Inn på tunet-løftet 2	5
1 Mandatet for Inn på tunet-løftet 2.....	7
1.1 Hovedmålet for Inn på tunet-løftet 2	7
1.2 Organisering av arbeidet	7
1.3 Tiltak 1 i mandatet - gjennomføre pilotprosjekter	8
1.4 Tiltak 2 i mandatet – kunnskapsdeling.....	9
2 Kunnskap fra Inn på tunet-løftet 1	9
2.1 Resultater fra Inn på tunet-løftet 1	9
3 Utlysning av fire pilotprosjekter.....	10
3.1 Regelverk for utlysning og gjennomføring	10
3.2 Vurderingskriterier.....	10
3.3 Valg av pilotprosjekt	11
4 Gjennomføring av pilotprosjektene	11
4.1 Pilotprosjekter i en tid med pandemi.....	11
4.2 Prosjektnettside og samarbeid mellom pilotene.....	11
4.3 Pilot-grunnskole	12
4.4 Pilot- videregående skole	12
4.5 Pilot- rus, psykiatri og arbeidstrening.....	13
4.6 Pilot- demensomsorg	14
4.7 E-læringskurs for bønder, om demens og demensomsorg	14
4.8 Inn på tunet-uka, Webinarer	15
5 Resultater fra pilotprosjektet på grunnskole.....	15
5.1 Kartlagte barrierer	15
5.2 Mulige løsninger.....	16
5.3 Kostnadsvurderinger	17
5.4 Kvalitetsvurderinger	17
5.5 Krav og forventninger til Inn på tunet-bonden.....	17
5.6 Følgforskning	17
6 Resultater fra pilotprosjektet på videregående skole.....	18
6.1 Kartlagte barrierer	18
6.2 Mulige løsninger.....	19
6.3 Vurderinger av kostnad og kvalitet	20
6.4 Krav og forventninger til Inn på tunet-bonden.....	20
7 Resultater fra pilotprosjektet innen arbeidstrening og integrering	20
7.1 Kartlagte barrierer	20
7.2 Mulige løsninger.....	21
7.3 Kostnadsvurderinger	22
7.4 Kvalitetsvurderinger	22
7.5 Krav og forventninger til Inn på tunet-bonden.....	23
7.6 Vurderingsskjema for kjøp av tjenester	23

7.7	Kartlegging av Grønt arbeid	23
8	Resultater fra pilotprosjektet innen demensomsorg.....	24
8.1	Kartlagte barrierer	24
8.2	Mulige løsninger	25
8.3	Vurdering av kostnader	26
8.4	Vurderinger av kvalitet	27
8.5	Krav og forventninger til Inn på tunet bonden.....	28
8.6	Integrering og kulturelt mangfold.....	29
9	Ny Nasjonal veileder - innkjøp	29
9.1	Avtale med Agenda Kaupang	29
9.2	Innholdet i veilederen.....	29
9.3	En veileder som utvikles videre.....	30
10	Sluttkonferanse for Inn på tunet-løftet 2	30
11	Oppdatering av nasjonal veileder- skole.....	32
11.1	Avtale med statsforvalteren i Nordland	32
11.2	Innholdet i håndboka	32
12	Oppdatert nasjonal veileder- demensomsorg	32
12.1	Avtale med Stiftelsen Aldring og helse.....	33
12.2	Innholdet i håndboka	33
13	Nye Inn på tunet-nettsider	33

Vedlegg 1. Regnskap

Oppsummering etter Inn på tunet-løftet 2

Inn på tunet var ett nytt fagområde for Landbruksdirektoratet da vi fikk oppdraget med å være prosjektleder i 2019. Det har vært en bratt læringskurve, og vi har blitt kjent med mange kunnskapsrike mennesker underveis.

Det er mange aktører med ulike roller og ansvarsområder på Inn på tunet-området. Et godt samarbeid og en tydelig ansvarsfordeling er viktig dersom Inn på tunet skal videreutvikle seg som næring. Vi ser gjennom vårt arbeid at det vil være av stor betydning at departement, direktorat og statsforvalter lykkes med dialog og samarbeid på tvers av sektorer.

Kapittel 5-8 i rapporten viser resultatene fra de gjennomførte pilotprosjektene. Fra disse har vi hentet mye kunnskap om barrierer og løsninger, vurderinger av kostnader og kvalitet, samt hvilke kriterier innkjøpere vektlegger når de skal velge mellom ulike tilbydere. Det var også et kriterium i utlysingen av pilotene at Inn på tunet tilbudene ble koblet mot offentlige strategier og mål for tjenesteyting mot befolkningen. Inn på tunet tilbyderne og kjøperne må ha god dialog om lovverkets krav til den aktuelle tjenesten som ytes, samt den faglige kvaliteten og innholdet i tilbudet, både i oppstarten og om mulige forbedringsområder underveis. På de ulike tjenesteområdene kunne det også være forskningsresultater eller andre aktuelle politiske dokument det kunne være aktuelt å se hen til.

I prosjektperioden har det blitt laget ny en Nasjonal veileder for innkjøp av Inn på tunet-tjenester, i tillegg til en rekke andre hjelpemidler, filmer, nettsider mm. som blir omtalt i denne rapporten. Videre er både Nasjonal veileder på skoleområdet og Nasjonal veileder på demensområdet, oppdatert.

Det er også gjennomført en digital sluttkonferanse som formidlet resultatene fra Inn på tunet-løftet 2.

Under følger en kort oppsummering av forhold vi har merket oss under gjennomføringen av Inn på tunet-løftet 2, som vi tenker er viktig å få med inn i det videre arbeidet med ny nasjonal strategi for Inn på tunet. Flere av utfordringene er de samme som etter Inn på tunet-løftet 1, men vi har gjennom Inn på tunet-løftet 2 fått større kunnskap om aktuelle løsninger:

- Vi trenger å øke kunnskapen om Inn på tunet hos ansatte i kommuner og fylkeskommuner og lokale og regionale politikere.
- Nasjonal veileder for innkjøp er med på å legge grunnlaget for gode og ryddige innkjøpsprosesser, veilederen må markedsføres videre slik at den er kjent og blir brukt.
- Forankring av Inn på tunet i kommunale plandokumenter vil bidra til å gi plass i budsjetter og et tilbud med en større grad av kontinuitet.
- For å kjøpe Inn på tunet tjenester av god kvalitet kreves et godt tverrfaglig samarbeid hos innkjøper.
- Det er viktig at kjøper og tilbyder sikrer at alle tilbud om Inn på tunet er oppdaterte på gjeldende regelverk, strategier og mål for tjenesteyting innenfor de aktuelle fagområdene.
- Flere aktuelle Inn på tunet-tiltak er av forebyggende karakter. Innkjøper har ettårige budsjetter, dette gjør det vanskelig å forsvare årets kostnader, sett opp mot mulige fremtidige besparelser.
- Ofte blir Inn på tunet sett på som en dyrere løsning enn et rent offentlig tilbud. Det er derfor behov for formidling av tiltak som kan iverksettes for at kostnader til Inn på tunet-kjøp ikke skal være en barriere.
- Velferdssystemet i Norge får midler fra flere ulike finansieringskilder, noe som er en utfordring i arbeidet med koordinering og helhetstenking.
- Inn på tunet-bonden blir av flere sett på som en privat aktør, det er viktig å videreformidle informasjon om fordelene ved bruk av en gård kontra andre private tilbud.
- Vi trenger økt kunnskap om mulige transportløsninger for de som skal bruke Inn på tunet-tjenestene.
- Det er i flere deler landet mangel på aktuelle Inn på tunet-tilbydere.
- Tilrettelegge for forskning og masteroppgaver på Inn på tunet-området.
- Det er utfordringer med regelverket for investeringsmidler fra IN, når kjøpskontrakt ikke er på plass.

- Vi har kommuner i Norge som har mye erfaring med bruk av Inn på tunet, og har hatt det som en del av sin tjenesteportefølje over mange år. Hvordan kan vi bruke disse til formidling av kunnskap og inspirasjon fremover?

På skoleområdet

- Kunnskapen om de regionale kompetansekontorene sin mulige rolle ved innkjøp på skoleområdet må styrkes.
- Fortsette samarbeid med Nasjonalt senter for kunst og kultur i skolen og Nasjonalt senter for naturfag i skolen, vurdere om samarbeidet bør formaliseres.
- Vi trenger mer kunnskap om bruk av Inn på tunet som opplæringsarena innenfor videregående opplæring.

Innenfor arbeidstrening og integrering

- Behov for dialog med NAV om resultatene fra kartleggingen de gjennomførte i 2021 og bruken av Grønt arbeid som arbeidsforberedende trening.
- Øke kunnskapen om bruk av Inn på tunet på integreringsområdet, og skaffe oversikt over aktuelle tilskuddsordninger i de ulike regionene.

På demensområdet

- Antall personer med demens i Norge er økende, hvordan kan vi på en best mulig måte sikre at Inn på tunet blir en del av tjenestetilbudet for denne gruppen?

1 Mandatet for Inn på tunet-løftet 2

For å sikre at satsingen ble målrettet og innrettet riktig utformet avtalepartene sammen med Landbruksdirektoratet høsten 2019 et mandat.

Det var viktig for avtalepartene at arbeidet med Inn på tunet-løftet 2 var forankret hos Kommunal- og distriktsdepartementet¹, Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet som har ansvar for sentrale tjenesteområder. Landbruks- og matdepartementet ba i sin dialog med departementene om kontaktpersoner i underliggende direktorat, som skulle delta i en referansegruppe for prosjektet. Det var i tillegg viktig med en god forankring mot Innovasjon Norge, Stiftelsen Norsk Mat² og KS.

Mandatet er tilgjengelig [her](#).

1.1 Hovedmålet for Inn på tunet-løftet 2

Hovedmålet i mandatet:

«Utvikle og formidle kunnskap om hvordan Inn på tunet-tjenester kan bidra til å oppfylle nasjonale, regionale og kommunale mål for velferdstjenester og integrering. Øke kompetansen om og redusere mulige barrierer ved kjøp av Inn på tunet-tjenester for å sikre kontinuitet i tilbudene».

Det var videre viktig at Inn på tunet-tilbudene ble koblet mot offentlige strategier og mål for tjenesteyting mot befolkningen. Inn på tunet-tilbydere og kjøperne må derfor ha god dialog om den faglige kvaliteten og innholdet i tilbudet, både i oppstarten og om mulige forbedringsområder underveis. Inngåtte kontrakter bør ha en viss varighet og innkjøp må skje i tråd med regelverket for offentlige anskaffelser. Kjøperne må ha handlingsrom til og god kompetanse om kjøp av tjenester i regi av private aktører.

1.2 Organisering av arbeidet

Prosjekteier og styringsgruppe:

Etat/Organisasjon	Representant	Periode
LMD	Kristin Orlund	Hele perioden
LMD	Grete Gausemel	T.o.m. 31.12.2022
LMD	Grethe Lunde	F.o.m. 01.04.2023
LMD	Åshild Bygdås Høgset	F.o.m. 26.6.2023
Norges Bondelag	Amund Johnsrud	Hele perioden
Norsk Bonde- og Småbrukarlag	Merethe Furuberg	T.o.m. 15.08.2021
Norsk Bonde- og Småbrukarlag	Emma Helleman	F.o.m. 15.08.2021

¹ Da mandatet ble skrevet het det Kommunal- og moderniseringsdepartementet, dette ble fra 01.01.2023 innlemmet i det nye Kommunal- og distriktsdepartementet

² Da mandatet ble skrevet het det Matmerk, etter et styrevedtak i 2021 ble dette endret til Stiftelsen Norsk Mat

Referansegruppe:

Etat/Organisasjon	Representant
Helsedirektoratet	Berit Kvalvåg Grønnestad
Helsedirektoratet	Siv-Lise Bendixen Stærk
Helsedirektoratet	Wenche Øiestad
Utdanningsdirektoratet	Baard Johannessen
Arbeids- og velferdsdirektoratet	Gunnar Rømuld
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	Lisbeth Dahlin
Stiftelsen Norsk Mat	Bjørn Hvaleby
Innovasjon Norge	Kjell Bruvoll
KS	Jo Fiske

1.3 Tiltak 1 i mandatet - gjennomføre pilotprosjekter

I regi av statsforvaltere³ og/eller fylkeskommuner skulle det gjennomføres piloter rettet mot mulige kjøpere av Inn på tunet-tjenester innenfor områdene:

- Skole og pedagogiske tilbud
- Psykisk helse, rusomsorg og arbeidstrening
- Demensomsorg

Det var i tillegg ønskelig at integreringstiltak for innvandrere og flyktninger ble inkludert i pilotene på områder hvor dette var relevant.

Det skulle gjennomføres en pilot per tjenesteområde, med mulighet for to innenfor skole og pedagogiske tilbud, fordelt på grunnskole og videregående skole. Hver pilot skulle omfatte 2-5 ulike kjøpere. Det ble sett på som en fordel at pilotene ble gjennomført med kjøpere som i liten grad hadde benyttet seg av Inn på tunet-tjenester tidligere. Det ble også foreslått at 1-2 kjøpere med erfaring fra kjøp av Inn på tunet-tjenester ble koblet på pilotene for erfaringsdeling.

Pilotprosjektene skulle i sitt arbeid se til Nasjonale Inn på tunet-veiledere, KS sitt verktøy «Veikart for tjenesteinnovasjon» og resultater fra nyere forskning.

Pilotprosjektene skulle kartlegge hvilke utfordringer kjøper møter ved oppstart, hvilke kriterier som blir lagt til grunn ved valg av leverandør og hvilke løsninger som blir valgt. Det skulle også bli gjort en vurdering av kostnadene og kvaliteten ved bruk av Inn på tunet-tjenester sammenlignet med tilsvarende tjenestetilbud.

³ Da prosjektet startet opp het det fylkesmann, dette ble fra 01.01.2021 endret til statsforvalter

1.4 Tiltak 2 i mandatet – kunnskapsdeling

Kunnskapen fra pilotene skulle deles med eksisterende og mulige kjøpere og tilbydere av Inn på tunet-tjenester:

- Det skulle utarbeides veiledningsmateriell for kjøp av Inn på tunet-tjenester i tråd med regelverk for offentlige anskaffelser/innkjøp, basert på erfaringer og ny kunnskap fra pilotene. Dette inkluderte også elementer som økonomi og faglig kvalitet. Dette vil bidra til å effektivisere kjøpsprosessen og øke bruken av Inn på tunet-tjenester.
- Hvilke krav og forventninger kjøperne setter til Inn på tunet-næringa for å kunne gjøre mer bruk av Inn på tunet skulle identifiseres.
- Erfaringer og suksesshistorier fra kjøpere i pilotene skulle aktivt deles på ulike arenaer.
- Det skulle arrangeres en konferanse der resultatene fra Inn på tunet-løftet 2 presenteres.

2 Kunnskap fra Inn på tunet-løftet 1

Inn på tunet-løftet 1 ble gjennomført i perioden 2010-2012. Prosjektet ble ledet av Innovasjon Norge og hadde en ramme på 18 millioner. Landbruksavdelingene hos statsforvalterne hadde ansvaret for markedsføringen av midlene mot kommunene. 53 prosjekter med til sammen 77 deltaker kommuner fikk støtte til utvikling og kjøp av Inn på tunet-tjenester.

2.1 Resultater fra Inn på tunet-løftet 1

Hovedmålet for Inn på tunet-løftet 1 var å bidra til at Inn på tunet er en naturlig del av et variert og kvalitetssikret tjenestetilbud i kommunene, og bidra til økt næringsutvikling i landbruket. Inn på tunet-løftet 1 skulle være et verktøy som kunne gjøre planer om til praktisk samhandling. Prosjektet ønsket å stimulere til og styrke lokalt og regionalt utviklingsarbeid med Inn på tunet. Målgruppen var kommunene, der prosjektet skulle utvikle etterspørselssiden for Inn på tunet-tjenester.

Høsten 2015 leverte Agenda Kaupang en [evaluering av Inn på tunet løftet 1](#). Evalueringen identifiserte disse suksessfaktorene for at Inn på tunet skal bli en suksess i kommunene:

- Iverksette tiltak for å dokumentere at Inn på tunet-tilbud har god effekt for sluttbruker og samtidig er kostnadseffektive tiltak.
- Tydeliggjøre hvem som er målgruppen for det enkelte Inn på tunet-tilbudet, et svært bredt tilbud kan skape tvil om den faglige kvaliteten.
- Bedre forankringen for bruk av Inn på tunet hos rådmenn og kommunalsjefer, særlig i ledelsen for brukersektorene.
- Økt bestillerkompetanse rundt kjøp av Inn på tunet-tjenester.
- Bruk av utviklingskontrakter i anskaffelsen av nye tilbud.
- En god organisatorisk ramme for relasjonen mellom kommune, bruker og Inn på tunet tilbyder.
- Økt kompetanse hos tilbydere om salg av tjenester til offentlig sektor.
- Rutiner som sikrer kjøp av Inn på tunet-tjenester selv om ildsjeler, som tidligere har sørget for kjøpet av tjenestene skulle bli borte.

Videre viser evalueringen til følgende sentralt initierte tiltak og temaer som kan være aktuelle for å understøtte utviklingen av inn på tunet:

- Opprettholde de nasjonale erfaringskonferansene og styrke de regionale nettverkene.
- Igangsette tiltak for å dokumentere effekter for sluttbrukere og kostnadseffektiviteten i Inn på tunet.
- Opprettholde en ordning med økonomiske støttetiltak, gjerne for lengre perioder enn 3 år.

- Inn på tunet sees av mange først og fremst som et tiltak for landbruksnæringen. Det er behov for et sterkere engasjement fra de overordnede myndigheter i sektorene som skal kjøpe Inn på tunet-tjenester.
- Det er en rekke formelle rammer rundt Inn på tunet som kan fungere som barrierer mot økt bruk. Dette gjelder anskaffelser, hvordan sikre at Inn på tunet leverer tilbud som ivaretar lov- og forskriftskrav og behovet for langsiktige avtaler mellom tilbyder og kjøper. Inn på tunet leverer i dag først og fremst tjenester til kommunene, mens NAV og Bufetat også kunne vært brukere i større grad. Regelverket rundt kjøp av Inn på tunet-tjenester fra NAV og Bufetat oppfattes av mange som en barriere mot dette.
- Staten kan rette oppmerksomhet mot spesifikke tiltakstyper som en ønsker tilbud på, som f.eks. tidlig demens, frafall i skolen og integrering.

Erfaringene fra Inn på tunet-løftet 1, ble tatt inn i arbeidet med utformingen av mandatet for Inn på tunet-løftet 2.

3 Utlysning av fire pilotprosjekter

Med utgangspunkt i tiltak 1 i prosjektmandatet ble det lyst ut midler til å gjennomføre fire piloter, der midlene skulle bidra til å dekke kostnadene til gjennomføring av pilotene. Rammen var inntil 3 millioner kroner per pilot, og hver søknad skulle inneholde et detaljert kostnadsoverslag. Det ble ikke gitt støtte til innkjøp av Inn på tunet tjenester, heller ikke til markedsundersøkelser og markedsføring.

3.1 Regelverk for utlysning og gjennomføring

Landbruksdirektoratet laget et regelverk for pilotprosjektene i Inn på tunet-løftet 2, fastsatt 6. mars 2020. En endring ble gjort 11. mai 2020 pga. pandemi førte til utsatt søknadsfrist. Ny søknadsfrist for å søke om pilotprosjekter ble 1. november 2020.

Regelverket for utlysningen og pilotmidlene er tilgjengelig på [nettsiden til Landbruksdirektoratet](#).

3.2 Vurderingskriterier

Følgende ble vektlagt ved vurderingen av innkommende søknader:

- Søknadene var i tråd med regelverket for pilotmidlene, hadde god kvalitet og ga en tydelig beskrivelse av kostnader og gjennomføring.
- Piloter som skulle gjennomføres av tverrfaglig sammensatte team og hadde en bred forankring, ble vurdert positivt.
- Søknaden hadde en tydelig plan for involvering av politisk og kommunal ledelse ved kommunale Inn på tunet-kjøp.
- Prosjektsøknadene var oppdaterte på strategier og mål for tjenesteyting mot befolkningen, og hadde et godt tjenestepotensial for brukergruppen.
- En eventuell medfinansiering av piloten fra de involverte aktørene og/eller fra andre tilskuddsordninger ble vurdert som positivt.
- Piloter som har inkludert integreringstiltak for innvandrere og flyktninger, på områder der dette er relevant.

3.3 Valg av pilotprosjekt

Totalt kom det inn sju søknader om pilotprosjekter. To på demensomsorg, tre på grunnskole, én på videregående skole og én på psykisk helse, rusomsorg og arbeidstrening.

Vurderinger av innkommende søknader ble foretatt i tett samarbeid med referansegruppa.

Disse fire søkerne fikk pilotprosjekter:

- **Grunnskole.** Statsforvalteren i Nordland og Nordland fylkeskommune. «Inn på tunet i Nordlandskommunene».
- **Videregående skole.** Statsforvalteren i Møre og Romsdal. «Pilot for skule og pedagogiske tilbud- videregående opplæring».
- **Psykiatri, rus og arbeidstrening.** Statsforvalteren i Vestland. «Frå eldsjel til system- Inn på tunet og arbeidstrening».
- **Demensomsorg.** Statsforvalteren i Oslo og Viken og Viken fylkeskommune. «Inn på tunet tilbud for personer med demens».

4 Gjennomføring av pilotprosjektene

Arbeidet i pilotene startet opp etter tildelingen i november 2020. Pilotprosjektene hadde delrapprotering på status 15. mars i 2021 og 2022. Endelig leveranse av sluttrapport var 15. desember 2022.

4.1 Pilotprosjekter i en tid med pandemi

Pilotprosjektene startet opp i en tid preget av pandemi og restriksjoner knyttet til fysiske møter. Dette var utfordrende i og med at Inn på tunet i stor grad handler om møter mellom mennesker og mellom mennesker og dyr på en gård. Mange av planene i pilotprosjektene ble justert underveis slik at de kunne bli gjennomført med de til enhver tid gjeldende restriksjoner. Flere av aktivitetene for innkjøpere av Inn på tunet-tjenester har blitt tilpasset digitale plattformer. Alle restriksjonene gjorde det mer krevende å samarbeide med mulige innkjøpere som man ikke kjente fra tidligere. I tillegg var det i flere perioder ikke mulig å gjennomføre Inn på tunet aktiviteter hos kommunene som var med i pilotene.

4.2 Prosjektnettside og samarbeid mellom pilotene

De fire pilotprosjektene utviklet ved oppstart en felles logo og en prosjektnettside. På denne nettsiden har alle kunne følge arbeidet med de ulike prosjektene. Det ble lagt ut beskrivelser av de fire prosjektene, nyheter og aktivitetskalendere. [Se nettsiden til pilotprosjektene](#), denne siden vil være aktiv ut 2024. Etter dette vil deler av innholdet bli lagt over på Landbruksdirektoratet sine nettsider.

Gjennom hele prosjektperioden har det vært felles møter mellom de fire pilotene og Landbruksdirektoratet. Målet med møtene var å gi rask og felles informasjon til alle prosjekteiere, få innspill på eventuelle utfordringer m.m. Prosjekteierne kunne diskutere store og små problemstillinger. Disse møtene har også bidratt til at alle pilotene jobber i samme retning. I enkelte av disse møtene har også ansatte fra Agenda Kaupang⁴ deltatt.

⁴ Agenda Kaupang bisto i arbeidet med utviklingen av en nasjonal Inn på tunet-veileder om innkjøp.

4.3 Pilot-grunnskole

I Nordland har prosjektet høstet erfaringer fra pilotkommunene Hadsel, Meløy, Sortland og Vågan. I tillegg deltok Bodø som erfaringskommune i starten av prosjektperioden.

Inn på tunet er et tilbud som ofte benyttes til elever i grunnskolen med individuell opplæringsplan og gjerne til elever som av ulike årsaker ikke finner seg til rette på skolen. I pilotprosjektet i Nordland var det et ønske at Inn på tunet i størst mulig grad skulle benyttes som et allmennpedagogisk tilbud til elevene, på ett eller flere klassetrinn. Fagfornyelsen i grunn- og videregående skole gir mange muligheter for å benytte gården som arena for læring. For eksempel vil de tverrfaglige temaene slik som bærekraft og folkehelse og livsmestring, være mulige koblinger til Inn på tunet-gården, i tillegg til mange av de andre kompetanse målene.

Parallelt med arbeidet i de ulike pilotkommunene ble følgende tiltak gjennomført:

- Piloten har vært fulgt av forskere fra Nordlandsforskning, NIBR og Ruralis som har dokumentert arbeidet i pilotkommunene og forsøkt å svare ut problemstillingene som Inn på tunet løftet skulle gi svar på.
- Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringa har laget en film om Inn på tunet og fagfornyelsen i grunnskolen.
- Det ble laget en film der målgruppen var gårdbrukere som tenker å etablere et Inn på tunet-tilbud. I filmen møter vi Marita Liljebakk fra Hallarvik gård, hun er utdannet pedagog og forteller i filmen om sin reise mot å bli en godkjent Inn på tunet-tilbyder.
- Det har blitt arrangert et to-dagers Inn på tunet-kurs for å rekruttere gårdbrukere til prosjektkommuner som ved oppstart ikke hadde noen godkjente Inn på tunet-gårder.
- Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringa har utviklet to ulike undervisningsopplegg med tilhørende filmer. Det blir tatt utgangspunkt i ull som materiale. Den ene handler om plantefarging og den andre om filting av en ullfigur. Disse ressursene inspirerer til stedsbasert materialbruk og videreføring av håndverkstradisjoner i vår kulturarv.
- Prosjektet rekrutterte to studenter til å skrive en mastergrad i spesialpedagogikk om Inn på tunet, «Hvordan kan Inn på tunet bidra for alternativ opplærings arena for elever med spesialpedagogisk behov?».
- Etablering av et nettverk med Inn på tunet-koordinatorer fra de regionale kompetansekantorene i Nordland (RKK). Rollen er todelt, de skal informere og ha tett kontakt med skoleier og -ledere, og de skal inspirere og legge til rette for at Inn på tunet kan benyttes av kommunene.

4.4 Pilot- videregående skole

Møre og Romsdal har om lag 10 000 elever i videregående opplæring. De fleste av disse går på en av de 20 videregående skolene. Oppfølgingstjenesten til Møre og Romsdal fylkeskommune jobber med om lag 600 ungdommer som ikke er knyttet til videregående opplæring. Møre og Romsdal hadde i prosjektperioden rundt 22 godkjente tilbydere, fordelt over hele fylket med flere ulike tilbud. Det er også flere tilbydere i godkjenningsprosess. Prosjektet erfarte at innenfor skole og pedagogiske tilbud knyttet til videregående opplæring er Inn på tunet-tilbud i dag lite brukt. Å finne noen som kunne dele sine erfaringer som tilbydere, kjøpere og brukere av Inn på tunet-tjenester var en utfordring.

Tiltak i prosjektet:

- Fagdag/Webinar for innkjøpere med informasjon om Inn på tunet. Det var stor interesse for webinar, rundt 50 deltakere fra barne- og ungdomsskoler, videregående skoler, oppfølgingstjenesten, PPT, barnevern, flyktningetjenesten, NAV, kommuner, omsorgsaktører og Inn på tunet-tilbydere deltok.

- Gjennomføring av tre digitale Workshops med fokus på kartlegging.
 - Legge grunnlaget for en Inn på tunet-pilot, utfordringsbilde.
 - Sammenheng mellom behov og utfordringer til kjøpere av Inn på tunet-tjenester.
 - Hvordan løse kjøpers behov?
- Møter med aktuelle aktører for uttesting. Piloten kom fram til at aktuelle brukere kan være ungdom mellom 16 og 21 år. Ungdommen kan enten være elev på en videregående skole, eller en ungdom som ikke bruker ungdomsretten sin til utdanning, det vil si utenfor videregående skole sitt ansvarsområde.

Høsten 2021 måtte prosjektledelsen erkjenne at det var vanskelig å få testet ut/pilotert kjøp av Inn på tunet-tjenester i den videregående opplæringen som ønsket. Inn på tunet tjenester er svært lite brukt i videregående opplæring i Møre og Romsdal, og prosjektet klarte ikke å få på plass noen nye kjøpere. Landbruksdirektoratet og styringsgruppa for Inn på tunet-løftet 2 ble informert om utfordringene.

Som et alternativ ble det besluttet å gjennomføre en kartlegging av mulighetene for bruk av Inn på tunet som alternativ opplærings arena hos alle de videregående skolene i Møre og Romsdal. Kartleggingen ble lyst på Doffin, og Oxford Research ble valgt ut. Det ble gjennomført en todelt datainnsamling:

- Bredestudie gjennom elektronisk kartleggingsskjema rettet mot elevtjenesten, PPT, Oppfølgingstjenesten og skoleledelse. Formålet var å få en oversikt over kunnskap om Inn på tunet som alternativ opplærings arena og muligheter for utvikling av Inn på tunet-tjenester i videregående opplæring.
- Dybdestudie gjennom kvalitative intervju med skoleledere, elevtjeneste, PPT og oppfølgingstjenesten i fylkeskommunen. Formålet var å belyse ulike perspektiv om Inn på tunet som alternativ opplærings arena.
- Det ble laget en informasjonsfilm om «Inn på tunet som arena for læring og mestring».

Totalt har det i løpet av prosjektperioden i hele Møre og Romsdal kun blitt kjøpt Inn på tunet-tjenester fra to videregående skoler, Sunndal og Tingvoll.

4.5 Pilot- rus, psykiatri og arbeidstrening

Statsforvalteren i Vestland og to pilotkommuner, Bømlo og Stad, har gjennom prosjektet jobbet med å finne elementer som hemmer og fremmer bruk av Inn på tunet. Der det har vært utfordringer, har de forsøkt å finne løsninger.

Innen fagområdet psykiatri, rus og arbeidstrening har samfunnet sammensatte utfordringer. Mange faller utenfor arbeidslivet på grunn av ulike psykiske utfordringer, og Inn på tunet kan være et godt tilbud til svært mange i denne gruppa. Det ble begrenset med mulighet for systematisk kartlegging, siden prosjektet skulle ha med kommuner med lite eller ingen Inn på tunet-aktivitet. Det tar tid å bygge opp et tilbud, både for kommunene og bonden.

Følgende tiltak er gjennomført:

- **Statusmøter og erfaringsutveksling.** Det var lagt opp til faste fellesmøter med pilotkommunene, der det ble delt informasjon om hva som skjer i prosjektet, sett opp mot prosjektplan. Her har de diskutert utfordringer i arbeidet og hvordan disse kan håndteres. Det har ellers vært lagt opp til uformell kontakt mellom prosjektleder og koordinatorene i kommunene etter behov, og tilbud om veiledning fra fagpersoner.
- **Prosjektledelse og tverrfaglige grupper i kommunene.** I Bømlo kommune ble rådgiver for folkehelse og frivillighet pekt ut som lokal prosjektleder. Dette dannet et godt grunnlag for tverrfaglig arbeid. Kommunen hadde sin egen lokale prosjektplan, for å sikre kontinuitet og målrettet arbeid. NAV Bømlo og Bømlo voksenopplæring var viktige aktører i arbeidet. Prosjektet har også koblet seg på KS sin satsing, Ungt utenforskap. I denne satsinga ser en mot systemene, og

hvordan de virker fremmende eller hemmende for ungdom og unge voksne i tiltaksgruppa. Bømlo kommune deltok også på en workshop i regi av KS.

Det var mange utfordringer for å få prosjektet opp å gå i Stad. Kommunen har ikke kommet i havn med å få noen Inn på tunet-godkjente gårdsbruk i perioden, men har hatt kontakt med og prøveopplegg på en gård som er under godkjenning. I siste fase av prosjektet har dialogen og interessen fra NAV lokalt vært økende i Stad. Det er stor interesse for å se om Inn på tunet kan være ett av verktøyene for å løse de offentlige oppgavene.

4.6 Pilot- demensomsorg

Statsforvalteren i Viken har i samarbeid med Viken fylkeskommune og fem prosjektkommuner, bydel Nordre Aker i Oslo, Fredrikstad, Hemsedal, Lørenskog og Modum gjennomført denne piloten. Dette er kommuner med stort sprik i antall innbyggere fra ca. 2500 i Hemsedal til 85.0000 i Fredrikstad. Erfaringen med Inn på tunet var også varierende, fra mange års erfaring (Erfaringskommunen Fredrikstad) til ingen.

Anslag viser at antall personer med demens i Norge vil øke kraftig i årene fremover. Myndighetenes mål er at disse skal få gode, tilpassende tjenester, slik at de kan oppleve mestring og leve aktive og meningsfulle liv. I «Demensplan 2025» og «Leve hele livet» (Meld.St.15 (2017-2018)) er Inn på tunet nevnt som gode alternative dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens.

Forskningsprosjektet «Demensomsorg på gård» som ble gjennomført av NIBIO og avsluttet i 2020 viste til mange fordeler ved Inn på tunet-tilbud, både for brukere og pårørende, men også for kommunene som får et mer differensiert tilbud. En stor andel av norske kommuner har ikke dagaktivitetstilbud som er tilpasset spesielle grupper av personer med demens, for eksempel yngre personer med demens.

Underveis i prosjektperioden har det også kommet opp interessante temaer og erfaringer med blant annet kvelds- og overnattingstilbud, interkommunalt samarbeid om kjøp av Inn på tunet-tjenester og erfaringer fra Oslo kommune der innkjøp og bestilling av tjenester skjer på en annen måte enn i mindre kommuner.

Følgende tiltak er gjennomført:

- **Kompetansetiltak.** I prosjektperioden har det vært gjennomført en rekke fagdager, kurs og studieturer hvor de som har vært involvert i prosjektet har fått økt kompetanse på hva Inn på tunet kan være, offentlige anskaffelser og ulike måter å organisere samarbeidet mellom kommunen og gården på. Deltakerne har fått en felles forståelse av oppdraget og målet med pilotprosjektet.
- **Arbeidet i prosjektkommunene.** Hver prosjektkommune har skrevet en egen sluttrapport som blant annet beskriver bakgrunnen for å delta, organiseringen av demensomsorgen i kommunen og organiseringen og gjennomføringen av prosjektarbeidet. Noen kommuner har jobbet med videreutvikling av sine tilbud, mens for andre har det handlet om etablering.
- **Kartlegginger.** Prosjektet har laget ulike kartleggingsskjema som pilotkommunene har fylt ut. Dette for å skaffe kunnskap om alle de momentene prosjektet tar sikte på å kartlegge og levere på.

4.7 E-læringskurs for bønder, om demens og demensomsorg

Samtidig med Inn på tunet-piloten på demensområdet har det vært gjennomført et tilgrensende prosjekt som har vært finansiert via ordningen «Nasjonale tilretteleggingsmidler» og midler fra Viken Fylkeskommune. Stiftelsen Aldring og Helse har utviklet et [e-læringskurs om demens og demensomsorg for Inn på tunet-bønder](#) på oppdrag fra Statsforvalteren i Oslo og Viken. Kurset ble lansert i oktober 2021.

Målet med kurset er å øke kunnskapen om demensomsorg hos bønder/Inn på tunet-tilbydere, og gjennom det øke deres forutsetninger for å etablert et dagaktivitetstilbud for personer med demens på egen gård. Temaer i kurset er relevante lover og retningslinjer som regulerer drift av dagaktivitetstilbud for personer med demens, tildeling av plasser, inntak og uttak av brukere, taushetsplikt, dokumentasjonsplikt og journalføring. I tillegg lærer tilbyder om personsentrert omsorg og hvordan det brukes i Inn på tunet-tilbud.

Meningsfulle aktiviteter for personer med demens, miljøbehandling, rutiner og hvordan møte og løse situasjoner med utfordrende atferd er også tema.

4.8 Inn på tunet-uka, Webinarer

De fire pilotprosjektene arrangerte i uke 45 i 2022 en felles webinarserie. Inn på tunet-uka ble markedsført med felles invitasjon og påmelding til tilbydere og kjøpere i hele landet.

Inn på tunet-uka markerte avslutningen på de fire pilotprosjektene i Inn på tunet-løftet, med et Webinar hver morgen fra kl. 9-11:

- Tirsdag 8. november, Inn på tunet i Grunnskolen
- Onsdag 9. november, Inn på tunet i Videregående skole
- Torsdag 10. november, Inn på tunet innen Integrering, psykisk helse og arbeidstrening
- Fredag 11. november, Inn på tunet i Demensomsorgen.

Her oppsummerte prosjektene resultater og erfaringer etter gjennomførte prosjekt.

[Lenke til programmet for Inn på tunet-uka.](#)

5 Resultater fra pilotprosjektet på grunnskole

Prosjektrapport fra pilotprosjektet på grunnskole [«Inn på tunet i Nordlandskommunene»](#)

5.1 Kartlagte barrierer

- Lite kunnskap i kommunene om merkevaren Inn på tunet og mulighetene denne type næringsutvikling gir for både innkjøper og leverandør. Det er en lang og til tider tung vei å gå for å informere tilstrekkelig mye og til mange nok.
- Det er et uklart marked, spesielt gjelder dette for tilbud om alternativ læringsarena. Bestillingene kommer rett fra skolene og ikke via kommunene.
- Det er for lite struktur på bruken av Inn på tunet, dette gir uforutsigbarhet for tilbydere i forhold til inntekt og investeringer. Inn på tunet er ikke forankret i kommunale plandokumenter.
- Det er en utfordring av avtalene som er bestilt fra skole, barnevern og NAV, er kortvarige. Det fører til at Inn på tunet blir sårbart som en heltidsnæring for gårdene.
- Organisering og forankring er viktig for utvikling av Inn på tunet i kommunene. Det er imidlertid vanskelig å skulle forankre Inn på tunet i komplekse silosystemer i kommunene. Når oppgavene krever tverrfaglig samarbeid, er det vanskelig å trenge gjennom siloene.
- Det er begrenset med ressurser til samhandling og utvikling av nye måter å gjøre ting på.
- Administrativt er det ofte et ønske om å bruke Inn på tunet, men det er utfordringer i forhold til handlingsrommet i budsjett. Gode diskusjoner om behov og forebyggende arbeid ødelegges av henvisninger til dårlig økonomi, pålagte oppgaver og ressursmangel.
- Få skoler som har økonomi til å kjøpe en annen læringsarena enn det skolen allerede har tilgang til.
- Inn på tunet-tiltak blir ikke lagt i kommunens budsjetter, og de økonomiske vurderingene gjøres fra budsjettår til budsjettår.
- Barrierer rundt innkjøp og anbud er tatt inn i ny veileder om innkjøp.
- Transport og skolens geografiske plassering kan komplisere, ofte mangel på lokale tilbydere.

5.2 Mulige løsninger

- For å øke kunnskapen om Inn på tunet hos innkjøpere bør det gjennomføres et godt planlagt informasjonsarbeid. Politikere må få vite hva Inn på tunet er, og mulighetene dette kan gi på oppvekst og utdanningsområdet. I tillegg må det gjøres et godt arbeid med tilpasset informasjon til både fagpersoner og administrasjonen hos mulige innkjøperne. Vi trenger innkjøpere som etterspør Inn på tunet, og ser at et slikt tilbud vil være innenfor lovkrav og læreplaner. En oppdatert versjon av [Nasjonal veileder- Gården som arena for barn i skolen](#) bør brukes i dette arbeidet.
- Informere om Inn på tunet til studenter som tar utdanningen master grunnskolelærerutdanning, og gi de muligheten til å skrive master- og semesteroppgaver med Inn på tunet som tema.
- Politikere og kommunale ledere blir tatt med ut på en Inn på tunet gård. Der ser de fasilitetene og snakker med tilbyder. Innsikten blir styrket og forståelsen for verdiene i et Inn på tunet tilbud blir tydeligere.
- Tema for gårdsbesøk for skoler bør knyttes direkte opp mot den nye læreplanen, både grunnleggende ferdigheter, kompetansemål i fag og overordnet del.
- Det er en rød tråd mellom gårdsbesøkene og det arbeidet elevene gjør på skolen (mål i LK-20) Skolen legger opp til forarbeid og etterarbeid for hvert besøk en på gården. Målet er at alle elevene på småtrinnet skal få bruke gården som en alternativ og trygg læringsarena, samt at man gjennom tilrettelagte aktiviteter også kan fange opp sårbare barn og unge.
- Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringa (KKS) har laget [film](#) om Inn på tunet og fagfornyelsen i grunnskolen. (Lenke). Denne viser tydelig sammenhengen mellom ulike læringsmål og aktiviteter på en Inn på tunet-gård.
- Inn på tunet må forankres i kommunale planer og andre strategidokumenter. Dette minsker utfordringene med tilfeldige kjøp fra rektorer, og øker sjansen for mer langvarige avtaler. Dette vil også bidra til en bedre forankring mot lovkrav og læringsmål. Dette vil også gjøre det mer forutsigbart for Inn på tunet tilbyderen når det gjelder inntekster og mulige investeringer.
- Enkelte av pilotkommunene har hatt god erfaring med å ha en koordinator for sitt Inn på tunet arbeid. Dette har vært nyttig for å skape samarbeid på tvers av «siloeene» i kommunen. Det kan være utfordrende for de ansatte å sette av tid til arbeid på tvers i tillegg til andre faste arbeidsoppgaver.
- Flere av kommunene følger arbeidslagsmodellen til Kongsberg kommune, noe som formaliserer arbeidet med samordning. Skal man lykkes må det jobbes på tvers av sektorene i kommunene.
- Samarbeid på tvers av sektorer i kommunen er allerede på dagsorden gjennom prosjektet «Betre tverrfaglig innsats» (BTT) og samhandlingsreformen. Kommunene må sikre at Inn på tunet blir vurdert som en del av løsningen.
- Det er viktig at det også blir jobbet tverrfaglig regionalt hos statsforvalter og fylkeskommune.
- Kunnskap om de regionale kompetansekantorene (RKK) og mulighetene for at disse bidrar inn i Inn på tunet arbeidet må på plass.
- Det vil være av stor betydning å få satt av en pott med penger i kommunebudsjettet til Inn på tunet, slik at det ikke må gå av budsjettet til den enkelte skole.
- Dersom en skole benytter et Inn på tunet tilbud er det viktig å se på om man i samme tidsrom har mulighet til å justere ned bemanningen på skolen.
- Inn på tunet vil være et forebyggende tiltak, som kan gi mestring og gjennomføring av et skoleløp for flere av elevene. Kommunale budsjett blir gjerne sett på i ett ettårig perspektiv, uten blikk på fremtidige sparte kostnader. Det må jobbes mot politikere og kommuneledelse for å få dette elementet med i budsjettvurderingene.
- Mange kommuner trenger en bedre bestiller kompetanse. [Nasjonal veileder- Innkjøp av Inn på tunet tjenester](#) kan brukes i dette arbeidet.
- Flere kommuner erfarer at en rammeavtale for kjøp av Inn på tunet tjenester, gjør at ordningen sikres bedre for både innkjøper og tilbyder, og forenkler prosessen med innkjøp.
- Når det gjelder utfordringer med transport har flere kommuner erfart at de kan ha noen tilgjengelige muligheter om de sjekker ut muligheter i egen kommune. Enkelte har funnet transportmidler som blir benyttet av kommunens svømmetilbud eller eldresenter.
- Mangel på lokale tilbydere kan løses ved tett oppfølging av gårdbrukere som er interessert i å starte opp et Inn på tunet tilbud. Gi de støtte i arbeidet med godkjenning, opprette dialog mot mulige innkjøpere og informere om kurstilbud. Oppfølging og støtte kan være fra kommune, statsforvalter,

Stiftelsen Norsk Mat eller Norsk Landbruksrådgivning. Det finnes også noen samvirkeforetak for bønder med et Inn på tunet tilbud, der de får bistand til markedsføring, anbud, kontrakter mm. Det er også laget en [ny film](#) for gårdbrukere som vurderer å etablere et Inn på tunet –tilbud.

5.3 Kostnadsvurderinger

- Inn på tunet-tilbud gir utslag i de kommunale budsjettene og oppfattes i flere kommuner som kostbart.
- Følgeforskning viser at økonomi nok ikke er den største barrieren, heller organisering, transport, skolens behov, geografisk plassering og tilgang på tilbydere.
- Det er viktig at skolene ser på mulighet for reduksjon i egne ressurser når de benytter et Inn på tunet-tilbud, og også om flere kan benytte seg av samme tilbud samtidig.
- Vanskelig å vurdere kostnader mot kvalitet i flere av kommunene som ikke har hatt et aktivt tilbud tidligere.
- Utfordrende at innkjøper i mange tilfeller ikke har flere tilbud å sammenligne med, slik at de må stole på tilbydernes kompetanse når det kommer til å sette riktig pris.
- Inn på tunet som et allmennpedagogisk tilbud er av forebyggende karakter, og det er vanskelig å sette tall på mulige sparte kostnader flere år fram i tid.

5.4 Kvalitetsvurderinger

- Lærerne og skoleleder forteller at elevene viser mye motivasjon og mestring i forbindelse med gårdsbesøkene.
- Lærerne opplever at elevene er motiverte og interesserte når de arbeider med kompetansemål før gårdsbesøk. Læreren sier også at elevene lærer når de kommer hjem og forteller, tegner og skriver om det de har opplevd. Elevene tilegner seg mye kunnskap og ferdigheter uten at de er bevisst på det.
- Lærere og skole sier at de legger vekt på fellesopplevelsen og fellesskapsfølelsen. Felles opplevelser skaper samhørighet, og det vises godt i leken i friminuttene. Det å benytte Inn på tunet er et godt supplement til skolens arbeid med praktiske og varierte metoder i opplæringen, både for elever generelt og ikke minst for elever med særskilte behov. Lærere som har fulgt disse elevene mener de til nå kun ser konturene av hva et slikt tilbud kan bety for elevene på lang sikt.

5.5 Krav og forventninger til Inn på tunet-bonden

- God kompetanse på det å være tjenestetilbyder.
- Kompetanse om gjeldende læreplaner i skolen.
- God kompetanse på hvordan en anbudskonkurranse skal besvares.
- Godt samarbeid mellom tilbyder og innkjøper for å diskutere behov og ønsker til de ulike brukergruppene.

5.6 Følgeforskning

Arbeidet i pilotprosjektet med å bruke Inn på tunet som et allmennpedagogisk tilbud har vært fulgt av følgeforskere. [Det er laget en egen rapport](#). Studien er i hovedsak basert på kvalitative intervjuer og observasjon.

Utdrag fra oppsummeringen i rapporten:

«Pilotprosjektet ser ut til å ha ført med seg en bevisstgjøring i de fire kommunene rundt Inn på tunet og hva gårdbrukerne kan tilby innenfor en slik paraply. For at kommuner og/eller skoler skal kunne ta

velbegrunnede beslutninger om læringsarenaer utenom skolen eller klasserommet, må de kunne lene seg på et solid kunnskapsgrunnlag for å sikre legitimitet lokalt når knappe ressurser skal prioriteres og fordeles. Det vil si at de må kunne trekke på en bredere kunnskapsbase enn det som kommer frem i denne studien hvor bare ett tilbud har vært undersøkt. I og med at få andre studier har gransket allmennpedagogiske tilbud innenfor dette konseptet, vil det være hensiktsmessig om aktører på sentralt nivå, som Landbruksdirektoratet, tar initiativ til flere tilsvarende forsøk, hvor det legges inn finansiering av tiltaket som skal testes. Som pekt på i rapporten, kommer det frem både i denne studien og i andre studier at ekstern finansiering av det aktuelle tilbudet kan være avgjørende for at tilbudet prøves ut og eventuelt videreføres. Det vil også være en fordel om aktører på sentralt nivå med ansvar for henholdsvis landbruk og opplæring samarbeider og med det får tatt hensyn til særtrekk ved hver av sektorene som kan ha betydning for at forsøk som angår begge fagfeltene, kan lykkes.»

6 Resultater fra pilotprosjektet på videregående skole

Resultatene som er omtalt under er basert på kunnskapsinnhenting og intervjuer gjennomført av Oxford Research, siden ingen prosjekter ble igangsatt i piloten.

Prosjektrapport fra pilotprosjektet på videregående skole [«Pilot for skule og pedagogiske tilbud i videregående opplæring»](#).

6.1 Kartlagte barrierer

- Kun en av tre respondenter i kartlegginga kjenner til Inn på tunet som en alternativ opplærings arena.
- I den videregående skolen er læreplanen og fagmåla viktige, og et spørsmål er om Inn på tunet-tjenester kan fylle disse målene.
- Den videregående skolen har lite økonomisk handlingsrom til å kjøpe eksterne tjenester. Hver videregående skole har sitt eget budsjett og har ikke øremerkede midler som kan brukes til tiltak som f.eks. Inn på tunet. Alternative tiltak kan derfor i svært liten grad benyttes ut over det skolen selv kan tilby, hvis ikke vil det gå utover de resterende i klassen. Kartleggingen viser at økonomi er den største hindringen for bruk av Inn på tunet i videregående opplæring.
- Oppfølgingstjenesten har ikke økonomiske rammer som de kan benytte til tiltak. De har kun tilgang på tiltak under «I ung» hos ulike arbeidsmarkedsbedrifter.
- Målet for skolen er å få eleven til å gjennomføre utdanningsløpet. Skolene opplever at det er viktig for eleven å være en del av skolemiljøet. Gjennom å bruke alternativ opplærings arena kan en få økt stigmatisering som igjen gjør at eleven opplever utenforskap.
- Ansvar for eleven/ungdommen vil variere, avhengig av om en ungdom er elev under utdanning ved en skole eller er ikke under utdanning/ har takket nei til elevplass.
 - Det er fylkeskommunen som har ansvaret for en elev i videregående skole til eleven har fullført utdanningen.
 - Dersom en elev ikke møter på skolen eller avslutter skolegangen, kommer ungdommen innunder oppfølgingstjenesten
 - For ungdommer som ikke starter på videregående opplæring, eller som faller ut gjennom skoleåret vil det være NAV sine tjenester som gjelder, her må ungdommen selv ta kontakt med NAV. Det er kommunen som har ansvaret for disse ungdommene.
- For aldersgruppa 16-21 år er det et skille ved 18 år. Ungdom under 18 år får ikke støtte fra NAV til arbeidspraksisplass.

- Siden NAV bare kan benytte seg av arbeidsrettede tiltak, har de ikke handlingsrom til å kjøpe Inn på tunet-tjenester.
- Det er en utfordring med transport for den enkelte ungdom, om gården ikke ligger tett opptil et kollektivknutepunkt.
- Det er ikke alle kommuner som har godkjente tilbydere.
- Innkjøpsrutiner er en barriere, her kreves kunnskap om lovverk, rammer, avtaler, faglig kvalitet og innhold. Disse forholdene er spilt inn i arbeidet med ny veileder på innkjøp.

6.2 Mulige løsninger

- Systematisk arbeid for å øke kunnskapen om Inn på tunet. Pilotprosjektet utarbeidet i samarbeid med Fjordhagen AS en informasjonsbrosjyre som ble delt ut til alle videregående skoler i fylket.
- Øke kunnskapen om måloppnåelsen og virkningene ved bruk av alternative opplærings arenaer. Det er laget [en film](#) om Inn på tunet som arena for mestring og læring, fra Tingvoll vgs.
- Nasjonal veileder på skoleområdet blir oppdatert og viser tydelige koblinger til kompetansemål og læreplaner. Se i kap. 11.
- Utrede mulighetene for å etablere en finansieringsordning for bruk av alternative opplæringsarenaer, økonomi er den største hindringen for bruk av Inn på tunet som alternativ opplærings arena innenfor videregående opplæring.
- Jobbe for at Inn på tunet fremheves som tiltak og virkemiddel i sentrale planer for skole- og oppvekstområdet.
- Kompetanse om Inn på tunet bør formidles i utdanningsløpet til fagpersoner i skolen.
- Oppfølgingstjenesten samarbeider tett med NAV og næringslivet for å finne læreplasser eller praksisplasser. De ser at de kan ha elever med andre behov enn de aktuelle tilbudene oppfølgingstjenesten har i dag. Inn på tunet kan være et aktuelt tiltak for noen av disse ungdommene, der kontakt med dyr og fysisk aktivitet kan skape motivasjon, mestring og gi økt selvfølelse. Dette kan bidra til at enkelte søker seg tilbake til skolen. Hadde oppfølgingstjenesten hatt noen økonomiske ressurser hadde Inn på tunet vært et aktuelt tilbud for enkelte.
- NAV ser de kan bruke Inn på tunet-gårder som bedrifter knyttet til arbeidstreningstiltak. Ulempen for Inn på tunet-tilbyderen er at han bare får dekt nødvendig utstyr ungdommen trenger til praksisen sin. NAV har en mentorordning som er knyttet til arbeidstrening, med lønnstilskudd til tilbyderen, men for at dette skal fungere er tilbyderen avhengig av å ha annet tilbud på gården, for eksempel pedagogiske tilbud eller demensomsorg, som kan knyttes til ungdommen sin utdanning.
- Fra 1. januar 2022 overtok fylkeskommunene ansvaret for språkopplæringen til flyktningene i den videregående skolen. Det bør undersøkes nærmere hvilke muligheter som ligger her.
- Barnevernet har ansvar for ungdom opp til 18 år, men de kan få utvida hjelp til 25 år. Bruk av Inn på tunet for denne gruppa krever et skreddersydd opplegg, det er viktig at reiseavstandene ikke blir for store og det kan være at det kreves tilleggskompetanse hos tilbyder. Barnevernet kan ha ungdommer som bor i andre kommuner eller fylker, så lett tilgjengelig oversikt over aktuelle tilbydere de kan kontakte er ønskelig. Oversikten må gjerne vise hvilke tjenester tilbyder kan yte, slik at barnevernet lett finner den rette tilbyderen som svarer til ønsket som ungdommen har.
- Tøndegård skole er interkommunal og tilbyr opplæring til elever med læreversker fra 1. klasse og ut videregående. De ser at Inn på tunet- tilbud kunne være aktuelt for elever på ettermiddager eller som avlasting i helger. Men dette krever korte reiseavstander.
- Inn på tunet-tilbydere kan være godkjente lærebedrifter. Dette er ikke godt kjent, verken hos tilbydere eller i den videregående opplæringa. Det blir gitt tilskudd til lærebedrifter på 175 882 kroner (2024 sats) per kontrakt. I tillegg kan det komme ekstra midler til støtte for lærlingen/lærekandidaten.

6.3 Vurderinger av kostnad og kvalitet

Pilotprosjektet fikk ikke testet ut kjøp av Inn på tunet tjenester i den videregående opplæringa, og kan derfor ikke gi noen vurdering under dette punktet.

Tilbakemeldinger fra de to skolene i Møre og Romsdal som under kartleggingen svarte at de hadde Inn på tunet for elever i videregående skole:

- Sunndal vgs.- Kjøper var fornøyd med tilbudet, men avsluttet avtalen på grunn av kostnader
- Tingvoll vgs.- Fornøyd med tilbudet, det er en kostnad, men forsøker å minimere den ved å dimensjonere ressursene på skolen.

6.4 Krav og forventninger til Inn på tunet-bonden

- Både pedagogisk- og fagkompetanse hos Inn på tunet tilbyderne blir trukket frem som viktige hos respondentene. At tilbudet er knyttet til kompetansemål og læreplan blir påpekt som avgjørende for å bruke et Inn på tunet-tilbud.
- Tilbyder sin personlige egnethet for å jobbe med barn og unge er et viktig element.
- Eleven sin egen interesse for å delta i et Inn på tunet-tilbud, samt tilpassing til eleven sine behov, er et vesentlig kriterie for å benytte alternative opplæringsarenaer. Tilbudet bør være en del av en helhetlig plan, utarbeidet av skolen, eleven, de foresatte, tilbyder og andre instanser.
- Geografisk plassering og avstand mellom skolen og tilbyder, bistand med muligheter for transport.

7 Resultater fra pilotprosjektet innen arbeidstrening og integrering

Det er blitt gjort begrenset med systematisk kartlegging siden prosjektet skulle ha med kommuner med lite eller ingen Inn på tunet-erfaring.

Prosjektrapport fra pilotprosjektet innen rus, psykiatri og arbeidstrening [«Frå eldsjel til system- Inn på tunet og arbeidstrening»](#).

7.1 Kartlagte barrierer

- Det er utfordrende å identifisere hvordan forankringsarbeid kan skje i kommunene, siden kommunene er svært forskjellige når det gjelder størrelse og organisering.
- Dårlig kunnskap om hva Inn på tunet er kan være årsaken til at Grønt arbeid har blitt mindre brukt i senere tid.
- Mange kommuner ha få ansatte med stabsfunksjoner, og dermed lite ressurser til å ivareta koordinerende arbeid. Mye av velferdsarbeidet går på tvers av sektorer og uten ett koordinerende ledd er det svært arbeidskrevende å få på plass et samarbeid.
- Velferdssystemet i Norge får midler fra flere ulike finansieringskilder, dette er en utfordring i arbeidet med koordinering og helhets tekning. F.eks. er sykehusinnleggelser kostbart. Dette fører til at mange med psykiske utfordringer nok kommer for tidlig ut fra sykehuset til en kommune som skal overta

ansvaret. Ofte fører dette til at det er kort tid før neste innlegging, siden kommunene ikke har ressurser til å kunne gi et tilbud som fører til «recovery» og gjør pasienten frisk og aktiv i samfunnet.

- Kommunene har utfordringer med å finne finansierings kilder for Inn på tunet. Dette gir dårlig trygghet for leverandører, siden de ikke vet hva de kan forvente fram i tid.
- En stor utfordring som er identifisert er at arbeidstrening som ikke faller inn under NAV sin Arbeidsforberedende trening (AFT) mangler finansiering. Les mer om dette i kap. 7.7.
- Ingen av kommunene i prosjektet lykkes med å finne langsiktige løsninger sammen med NAV Tiltak eller hovedkontorene i distriktene med å få til etablering av Grønt arbeid gjennom AFT-ordninga.
- Som kommune er det noe uklart hvordan en skal gå fram for å finne finansiering for tjenester til en gruppe som gjerne har lav funksjonsevne og der det ikke er realistisk å se for seg ordinært arbeid på kort sikt.
- Mangel på langsiktig finansiering gjør rekruttering mer krevende, siden tilbyder ikke vet hvor langt fra de ha tilbudet i tid. Her har man et etisk ansvar.
- Ingen av kommunene har satt av ressurser fram i tid. Dette gjør det krevende å jobbe for godkjenning av nye gårder, investering i utstyr eller annen infrastruktur.
- Det er etterlyst et oppsett for utregning av priser for tilbudet. Det er vanskelig for en kommune uten Inn på tunet erfaring å sette opp en god kravspesifikasjon og se for seg hva et tilbud skal koste.
- Mange av brukerne er langt fra ordinært arbeidsliv, og det finnes i liten grad økonomiske tilskuddsordninger til kommunene for disse.
- For å få til kjøp av Inn på tunet-tjenester over tid må vi sette ordningen inn i et system som ikke er avhengig av enkeltpersoner, noe som er utfordrende slik mange kommuner er organisert i dag
- Geografisk plassering og skyss problematikk kan skape utfordringer.

7.2 Mulige løsninger

- Forankring hos administrativ og politisk kommuneledelse er en viktig suksessfaktor for å få på plass Inn på tunet-tilbud. Dette krever tid og innsats.
- Et samspill på tvers av sektorer, mellom kjøper og tilbyder og mellom kommune og stat, og en god koordinering av dette har svært mye å si for om vi kan lykkes med å få et mangfoldig velferdstilbud der Inn på tunet er et av tilbudene. Noen må få ansvaret for koordinering.
- Se på samspillet mellom kommune, stat og helseforetak. Vi må uavhengig av organisasjonsstrukturer, tenke på tvers og se hvordan ting kan løses i praksis. Inn på tunet- tiltak er mest utfordrende i kommuner uten stabsfunksjoner
- Det bør gjøres en gjennomgang av hvilke tilbud og støtteordninger ulike brukere kvalifiserer for- bør få- og hvem som skal ha ansvar for dette, NAV eller kommune.
- Inn på tunet-tilbudene er avhengige av at det er nok brukere som trenger tilbudet til enhver tid. Gjennom god koordinering mellom sektorer og enheter kan en få til en tilfredsstillende finansiering som kan komme både tilbyder, kjøper og bruker til gode.
- En konklusjon fra piloten i Vestland er at om en skal lykkes må det være en egen ordning i systemet for Inn på tunet. Slik at det kan bygges et system for de som ikke kan ha et ordinært arbeid, men gi de mulighet til å bidra i samfunnet på sikt.
- Kommunikasjonen mellom kjøper og tilbyder er svært viktig.
- Det virker som det trengs en langsiktig «Prosjekttenking» for å sikre økonomi og kunnskap hos kjøper. En ordning der kommuner og andre innkjøpere av velferdstjenester fra Inn på tunet kan få starthjelp for å komme i gang.
- Det er behov for å ha oppdaterte håndbøker og tilgang til gode kontraktsmalers.
- Prosjektet har jobbet med et hjelpemiddel for å få god oversikt over ulike valg en må gjøre ved kjøp av Inn på tunet-tjenester og hvordan en skal kunne velge det beste tilbudet. Viser til vurderingsskjema i Kap. 7.6.
- Voksenopplæringsenheten i Bømlo kommune fikk i gang et vellykket tilbud for innvandrere med fluktbakgrunn. Prosjektet har laget en [film](#) til inspirasjon for andre kommuner.
- I forbindelse med Gullvegen Gårdstun i Bømlo sitt opplegg for innvandrere med fluktbakgrunn ble det laget fire arbeidsbøker til bruk i språktrening og arbeidslivsforståelse.

- Det er viktig med kunnskap om hvilke type brukere som er aktuelle Inn på tunet-brukere og hvilke mål vi kan sette for deres bruk av Inn på tunet, basert på deres ressurser og interesser. Innenfor rus, psykisk helse og arbeidstrening er det viktig å identifisere gode mål og læringsutbytte for arbeidsforberedende trening som er tidligere i tiltaksrekka enn det å være klar for å gå ut i ordinært arbeid.

7.3 Kostnadsvurderinger

- AFT-ordningen har satser som ville kunne være tilstrekkelige for å sikre 1:5 i oppfølgingen i et Inn på tunet tilbud. Dette er en god ordning som gir tilstrekkelig dekning for innsatsen i et slikt tilbud. Det kan se ut som mangelen på ordninger tilpasset Inn på tunet er grunnen til at en ikke klarer å finne løsninger på finansieringen av Inn på tunet.
- Den samfunnsøkonomiske gevinsten av å lykkes med tiltak rettet mot denne gruppen mennesker er svært høy, ettersom de har mange potensielle år i arbeidslivet.
- Mange ser på Inn på tunet som en dyrere løsning enn et rent kommunalt tilbud, selv om det kanskje ikke har vært gjort en kost/nytte vurdering og tallene har ikke vært analysert. Når en kjøper tjenester blir kostnadene mer synlige, siden det kommer en faktura. Når tjenestene blir levert internt i kommunen ser en ikke alle kostnadene så lett. Dette kan være en av grunnene til at mange tenker at Inn på tunet er et dyrere tilbud enn det rent kommunale.
- Det er ulik kultur og holdning til kjøp av tjenester fra privat sektor. Her trengs det å kommuniseres at Inn på tunet i stor grad kommer inn under sosialt entreprenørskap og at det ikke er snakk om stor inntjening og stort utbytte.
- Det har vært gjort lite på økonomisiden i forskningsprosjekter på Inn på tunet området. Prosjektene har handlet om innhold og hvordan brukere og pårørende opplever tilbudet. Det ville vært nyttig å fått forskere til å se på økonomiske vurderinger og kost nytte ved bruk av Inn på tunet.
- Kommunene i prosjektet har ikke hatt systematisk kartlegging på kostander og kvalitet sammenlignet med andre tilbud, det er også vanskelig å finne et godt sammenligningsgrunnlag fra de kommunale tjenestene. Kommunene har nytte og interesse av å løfte blikket og jobbe med slike spørsmål, men i hverdagen ser vi at økonomi og relativt kortsiktig økonomi fyller tiden.

7.4 Kvalitetsvurderinger

- Gjennom et kjent tiltak i en kommune, som ikke er en av pilotkommunene, har de lyktes med et tiltak via Grønt arbeid. En reportasje herfra viser til at 3 av 4 deltakere kom seg ut i fast arbeid, årsaken til gode resultat ble oppgitt til å skyldes arbeidsrettede og strukturerte aktiviteter i tilbudet.
- God oppfølging av brukerne er viktig for en vellykket rehabilitering av brukerne. Samtidig er det viktig med en forventningsavklaring mot tilbyder og bruker om at det i de fleste tilfellene ikke er mulig eller ønskelig å ha 1-til-1-oppfølging.
- Innvandrere med fluktbakgrunn hadde god nytte av Inn på tunet-tilbudet i piloten, både for språktrening og arbeidstrening. De fikk vist frem kompetanse, talenter og arbeidskapasitet, fikk noe på CV-en og fikk dermed kortere vei inn i arbeidslivet.
- Når det kommer til kvalitet, er det vanskelig å definere begrepet kvalitet, og hvilket kvalitetsnivå skal man legge et tilbud på. For at en kjøper skal kunne vurdere ulike tilbud opp mot hverandre må de ha et felles sammenligningsgrunnlag. Det hadde vært nyttig for kommunene om det fantes utviklingsmidler der de kunne kartlegge behov for velferdstjenester framover og sett dette opp mot ulike løsninger og tilgjengelig ressurser. Det passer godt inn i kommune 3.0- tenkingen. 3.0 modellen skal finne nye bærekraftige løsninger for lokalsamfunnet i fellesskap mellom det offentlige, private, frivillige og innbyggerne. Sentralt i denne tenkingen er også samhandling mellom politikere, offentlige ansatte og innbyggerne.
- Kontaktperson i psykisk helse- og rustjeneste har sett positiv effekt hos brukere som har deltatt i piloten. Brukerne forteller at de får bedre livskvalitet ved å fylle hverdagen med noe

meningsfullt, mestring og bedre tro på seg selv i sosiale sammenhenger. Brukerne føler at de er blitt mer løsningsorienterte, og det har vært en reduksjon i bruk av beroligende midler i perioden. Kontaktpersonen forteller også at etter perioden var gjennomført har det kommet flere henvendelser fra andre som er interesserte i dette tilbudet.

- Godkjenningsordningen for Inn på tunet er viktig å ta vare på, for å sikre kvalitet for kjøpere og brukere av tjenestene. Men innkjøpere i piloten har kommet med forslag om en differensiering i godkjenningsordningen, slik at en ikke trenger å tilpasse gården på områder som ikke er relevante for Inn på tunet-aktiviteten.

7.5 Krav og forventninger til Inn på tunet-bonden

- Kommunikasjonen med innkjøper er viktig.
- Tilbyder må ha god kunnskap om økonomiske rammer og kunne tilpasse seg innkjøper sine ønsker.
- Viser til vurderingsskjema for kjøp av tjenester som er laget i piloten, og de kriteriene som er lagt inn der. Er omtalt i Kap. 7.6.

7.6 Vurderingsskjema for kjøp av tjenester

Under arbeidet med pilotprosjektet så prosjektleder behovet for en systematisk kartlegging av Inn på tunet-bonden sine personlige egenskaper og gården sine kvaliteter, sett opp mot brukergruppa. Offentlige innkjøpsordninger vektlegger i stor grad økonomi, formell kompetanse og praktiske formål. Pilotprosjektet har laget et vurderingsverktøy som kan benyttes når en skal velge mellom flere aktuelle tilbud, men kan også benyttes for kvalitetssikring der en bare har en aktuell Inn på tunet-gård. Dette er i mindre grad målbart, og ofte komplisert å få inn i offentlige innkjøpsordninger.

[Vurderingsskjemaet](#) er lagt inn sammen med øvrig veiledningsmaterieell på nettsidene til Landbruksdirektoratet.

Stad fikk ikke gjennomført noen kjøp fra en godkjent Inn på tunet-gård i løpet av prosjektperioden, men fikk allikevel testet ut veilederen gjennom sin kartlegging av aktuelle gårder. Det har vært en omfattende prosess med kartlegging av potensielle gårder og brukere til prosjektet. Det de har sett er at det må tas nøye etiske vurderinger når en skal involvere sårbare grupper i kortvarige prosjekt. Rus og psykiatri er nok en av de vanskeligste gruppene en jobber med i slike tilfeller, der kan konsekvensene av brutte forventninger være store. Det å tenke langsiktig, med klare mål og forventningsavklaringer er avgjørende for å få et godt resultat.

7.7 Kartlegging av Grønt arbeid

Statsforvalteren i Vestland har vært med i referansegruppa for et prosjekt som skulle kartlegge bruken av Grønt arbeid i NAV, og se på årsakene til at bruken av tilbudet har gått ned. Prosjekteier var NAV. Det var Telemarksforskning som var prosjektledere, og de presenterte [rapporten](#) i mars 2022. Denne inneholder nyttig kunnskap for videre arbeid på dette tiltaksområdet. NAV har redusert bruken av Grønt arbeid og konklusjonen er at dette skyldes endringer i føringene for tiltaksbruken hos NAV. Utdrag fra rapporten:

«En hovedårsak til at avtaler om Grønt arbeid er avviklet er endringer i de politiske føringene og føringene i NAVs metodiske tenkning. Sett ut fra et slikt perspektiv, er argumentene at Grønt arbeid inneholder en metodikk som ikke samsvarer med rådende politikk og metodetenkning, at Grønt arbeid ikke oppnår gode nok formidlingsresultater og at tiltaket er mer å betrakte som et helse- eller omsorgstiltak enn et arbeidsrettet tiltak. Det siste argumentet innebærer samtidig at tiltaket ikke hører hjemme i NAV. Dersom man legger disse premissene til grunn, er det små forutsetninger for at Grønt arbeid skal benyttes i større grad».

8 Resultater fra pilotprosjektet innen demensomsorg

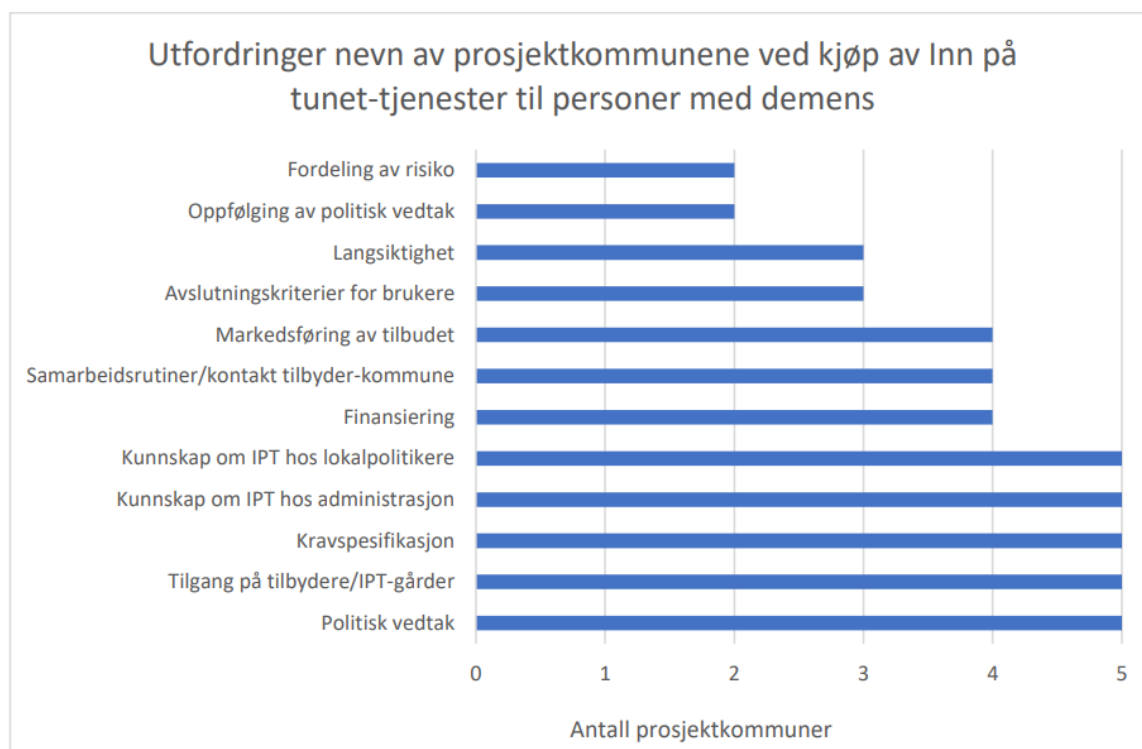
Prosjektrapport fra pilotprosjektet innen demensomsorg, [«Inn på tunet-tilbud for personer med demens»](#).

Det er også laget en infofolder og en film, først og fremst for kommunene, om Inn på tunet tjenester for personer med demens.

- [Infofolder](#)
- [Film- Inn på tunet for personer med demens](#)

Alle prosjektkommunene har tilgang på fagfolk innen offentlige anskaffelser. Organiseringen varierer stort med kommunestørrelsen - fra en egen etat som har innkjøpsansvar i Oslo til interkommunalt samarbeid om innkjøp i Hemsedal. I mindre kommuner som Modum med én ansatt med kunnskap om og ansvar for offentlig anskaffelser, kan det være sårbart ved for eksempel sykdom. Alle fem kommunene har generell mal for konkurransegrunnlag.

8.1 Kartlagte barrierer

Figuren over viser hvilke barrierer som er kartlagt ved bruk av Inn på tunet.

En oppsummering fra pilotkommunene viser at:

- Det er få politikere og administrativt ansatte som kjenner til Inn på tunet.
- Mangel på politiske vedtak gjør det utfordrende å få på plass et Inn på tunet-tilbud.

- Når det er bestemt at det skal etableres ett Inn på tunet tilbud i en kommune, er det ofte uklart hvem som har ansvar for hva i videre prosess.
- Tilgang på tilbydere innenfor rimelig avstand, hvor kommunen også vurderer personlig egnethet til å være god. Tilgang på få gårder øker risiko for at tilbudet ikke har det brukerne trenger.
- Tilbydere har ikke mulighet til å investere på gården før de har en avtale om innkjøp, samtidig som det er en risiko for en kommune og inngå en avtale uten at et tilbud er på plass. I tillegg kan det være ulike avtaler om hva som skjer med betaling dersom kommunene ikke fyller opp sine Inn på tunet-plasser.
- Det kan være en utfordring å nå potensielle tilbydere i en anbudsprosess. Enkelte kommuner opplevde at når markedsdialogen med kravspesifikasjon var sendt ut, var det en utfordring å komme i kontakt med aktuelle tilbydere.
- Det er i flere kommuner en utfordring å få innarbeidet kostnader til Inn på tunet i økonomiplaner og budsjett. Hvis det ikke er satt av «øremerkede midler» til å kjøpe Inn på tunet-plasser, blir det fort en kamp om midler for å kjøpe tjenester som ikke er drevet av bydel/kommune.
- Langsiktighet og stabilitet i tilbudet er viktig for alle parter kommune, bruker, pårørende og tilbyder. Men kommunenes budsjetter er ettårige og lite forutsigbare.
- I en av pilotkommunene ble tilbudet fremstilt som et luksustilbud, og det ble fokusert på hvor mange ordinære dagsenter plasser kommunene kunne fått for samme prisen.
- Det er utfordrende å få et tilstrekkelig samarbeid mellom kjøper og tilbyder.
- Når sykdommen har utviklet seg slik at brukeren ikke lenger kan nyttiggjøre seg av tilbudet, er det ikke systemer som fanger opp dette.

8.2 Mulige løsninger

- **Mer markedsføring** Både i oppstartsfasen og under drift av Inn på tunet-tilbud er det viktig at både politikere og administrasjonen i kommunen vet hva Inn på tunet-tilbud er. Kunnskap om Inn på tunet hos lokalpolitikere og administrasjon er avgjørende for et politisk vedtak. Markedsføring er også viktig for at pårørende og brukere skal etterspørre tilbudet. Flere kommuner har delt ut brosjyremateriell til alle fastlege kontor og er synlige på digitale plattformer. Positive reportasjer i media fungerer for å informere allmennheten og media. Fastleger og demens-/hukommelsesteam er viktige infopunkt.
- **Oppdatert veiledningsmaterieell.** Pilotprosjektene bidrar med erfarings- og kunnskapsgrunnlag til en ny veileder for innkjøp. I tillegg må Nasjonal håndbok – Inn på tunet – dagaktivitetstilbud tilrettelagt for personer med demens» (2016) oppdateres med ny kunnskap, krav og satsninger. Håndboka gir veiledning til kommuner og tilbydere både under planlegging, oppstart og drift. Etter initiativ og midler fra pilotprosjektet, ble veilederen bli oppdatert og digitalisert første halvår i 2023.
- Kommunene har vektlagt et nært samarbeid mellom kommunens fagpersoner og tilbyder. Her peker de på struktur, systemer og dialog mellom alle involverte som noen av suksessfaktorene.
- I tillegg til tiltak rettet mot kommunene, så prosjektet behovet for et tiltak som kunne bidra til at flere gårdbrukere kan bli attraktive samarbeidspartnere for kommunen. I denne sammenhengen fikk piloten utviklet e-læringskurset for tilbydere om demens og demensomsorg.
- Innkjøper bør benytte media i utredningsfasen for å markedsføre arbeidet og for å vise behovet overfor aktuelle tilbydere.

- Innkjøper kan arrangere et informasjonsmøte for aktuelle tilbydere i utredningsfasen.
- I flere av pilotkommunene ser man at et politisk vedtak og synliggjøring i en demensplan øker sjansen for å få på plass et Inn på tunet tilbud over tid, særlig når det kommer til økonomiske prioriteringer.
- Etter et politisk vedtak er det viktig å avklare hvem og hvordan dette skal følges opp videre.
- Det anses som fordelaktig å ha med demensfaglig kompetanse i hele innkjøpsprosessen.
- Fagpersoner på demensområdet har fått større innblikk i prosessen rundt anbud, dette har gjort at de nå kommer med innspill til hvilke kriterier de mener er viktige og hvorfor ved inngåelse av nye avtaler.
- En god kravspesifikasjon er et viktig verktøy for å finne rett tilbyder og gård. Helsepersonell trenger ikke å være en del av den daglige driften, men bør være samarbeidspartnere som jobber tett med bonden.
- Det bør lages tydelige kriterier for hvem Inn på tunet-tilbudet passer for.
- Det bør betales per dag, ikke per bruker. Dette gir mindre risiko for tilbyder.
- Når sykdommen har utviklet seg slik at brukeren ikke kan nyttiggjøre seg tilbudet lenger, er det tid for å bytte tilbud. Dette må være omtalt i avtalene.

8.3 Vurdering av kostnader

Det er i piloten gjort et arbeid med å kartlegge pris på Inn på tunet-tjenesten i pilotkommunene. Det er sett på hvilke kostnader som legges til grunn for beregning av pris, og gjort en sammenligning av pris på Inn på tunet-tilbud og tradisjonelt tilbud i den enkelte kommune. En vurdering av kostnadene ved bruk av Inn på tunet-tjenester viser at det er relativt store ulikheter mellom kommunene. Både grunnlaget for prissettingen og den faktiske prisen varierer fra kommune til kommune. Dette gjelder både for IPT-tjenester og for tradisjonelle tilbud.

Det var ikke alle Inn på tunet-tilbudene i prosjektet som kunne vise detaljert prissetting, men kun timepris fra tilbyder. En kommune kunne ikke dele opplysninger om kostnader på grunn av pågående anbud, og en annen kommune oppga også lik pris på alle tilbud (Inn på tunet og tradisjonelle), da de hadde en annen måte å beregne kostnad per brukerdag på. Videre gir de oppgitte tallene ulike grunnlag for sammenligning; i prisene på Inn på tunet-tilbud inkluderes alt, mens for tradisjonelle tilbud er kostnader til lokaler (renhold, vedlikehold, nedskriving etc.) holdt utenfor. Det viser seg derfor å være utfordrende å finne sammenlignbare tall for Inn på tunet-tilbud og tilsvarende tilbud for personer med demens.

Det er stor variasjon i prisen for både tradisjonelt dagtilbud og for Inn på tunet-tilbud, men i alle de tre kommunene var Inn på tunet-tilbudet omtrent dobbelt så dyrt som tradisjonelt dagtilbud. Alle Inn på tunet-tilbudene har imidlertid langt færre brukere per dag, og dette vil selvsagt påvirke prisen per brukerdag. Dette vises også gjennom at det er lønnskostnadene per brukerdag som er høyere for Inn på tunet-tilbudet (omtrent det dobbelte), andre kostnader er relativt like. Noe som igjen tilsier at Inn på tunet har færre brukere per ansatt og dermed muligens en høyere kvalitet. Det er også relevant at Inn på tunet-tilbudet er tilpasset brukere som ikke ønsker eller passer inn i et ordinært dagtilbud, og at det derfor må anses som to ulike produkter/tilbud. Det vil da ikke være riktig å sammenlikne pris på tilbudene uten å ta høyde for dette.

Vi ser at våre resultater stemmer overens med vurderingene i rapporten «Demensomsorg på gård: Et samarbeid mellom landbruk og kommunal helsesektor» (NIBIO RAPPORT VOL. 6, NR. 127, 2020, kap. 4.5.1) (8). Denne rapporten beskriver et inntrykk av at det er stort spenn i estimatene på de ulike kostnadene og at kommunene ikke har særlig god oversikt over enhetskostnadene til de enkelte tilbudene. Rapporten opplyser også at bemanning er den store kostnadsdriveren, og denne utgjør ofte rundt 60 % av kostnadene.

I rapporten står det også: «I de kvalitative intervjuene fikk vi inntrykk av at tilbudet på gård oppfattes som et kostbart tilbud sammenlignet med lignende tilbud som ligger ved sykehjem eller eldresenter», men det opplyses videre at «Særlig informanter som jobber i den aktuelle virksomheten og dermed kommer nærmere brukeren, oppgir at et kostbart tilbud blir lønnsomt fordi de har krevende brukere som fungerer godt i tilbudet på gård, men som ikke ville fungert i andre tilbud». Dette stemmer med våre observasjoner om at Inn på tunet-tilbudet dekker et annet behov enn de tradisjonelle tilbudene, og det at tilbudet er mer kostbart rettferdiggjøres ved at det er tilpasset brukere som de tradisjonelle tilbudene ikke passer for.

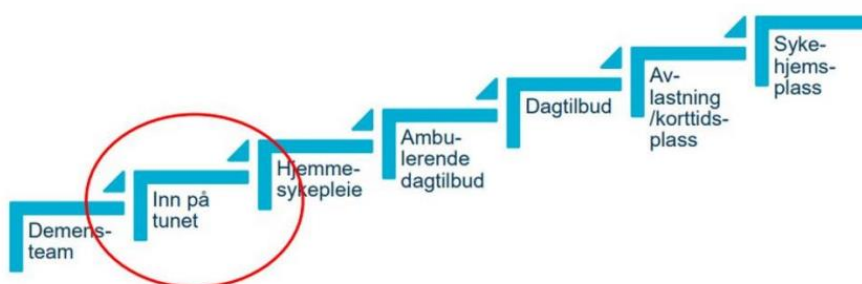
Fredrikstad kommune er erfaringskommunen i piloten. Her har Inn på tunet vært kjøpt inn siden 2010. Tilbudet på Inn på tunet-gården er et dyrere tilbud enn dagtilbudene som er etablert ved sykehjemmene. Men ved å ha et tilbud i omgivelser som ikke er institusjonspreget eller forbundet med kommunal virksomhet, ser man at flere brukere har takket ja til tjenester enn om det kun var dagtilbud i tilknytning til sykehjem. Kommunen antar at de fleste brukere av Inn på tunet-gården har utsatt mer omfattende tjenester på grunn av tilbudet, og de ser derfor på tilbudet som besparende i den store sammenheng.

8.4 Vurderinger av kvalitet

Forskningsprosjektet «[Demensomsorg på gård](#)», som ble avsluttet i 2020 har gjort flere funn som sier noe om kvaliteten i et Inn på tunet- tilbud for denne brukergruppen. Resultatene viser gjennomgående gode tilbakemeldinger fra brukere, pårørende, tilbydere og innkjøpere hos kommunene. Og det vises til at behovet for aktivitet og innholdet i et aktivitetstilbud vil endre seg etter som demenssykdommen utvikler seg.

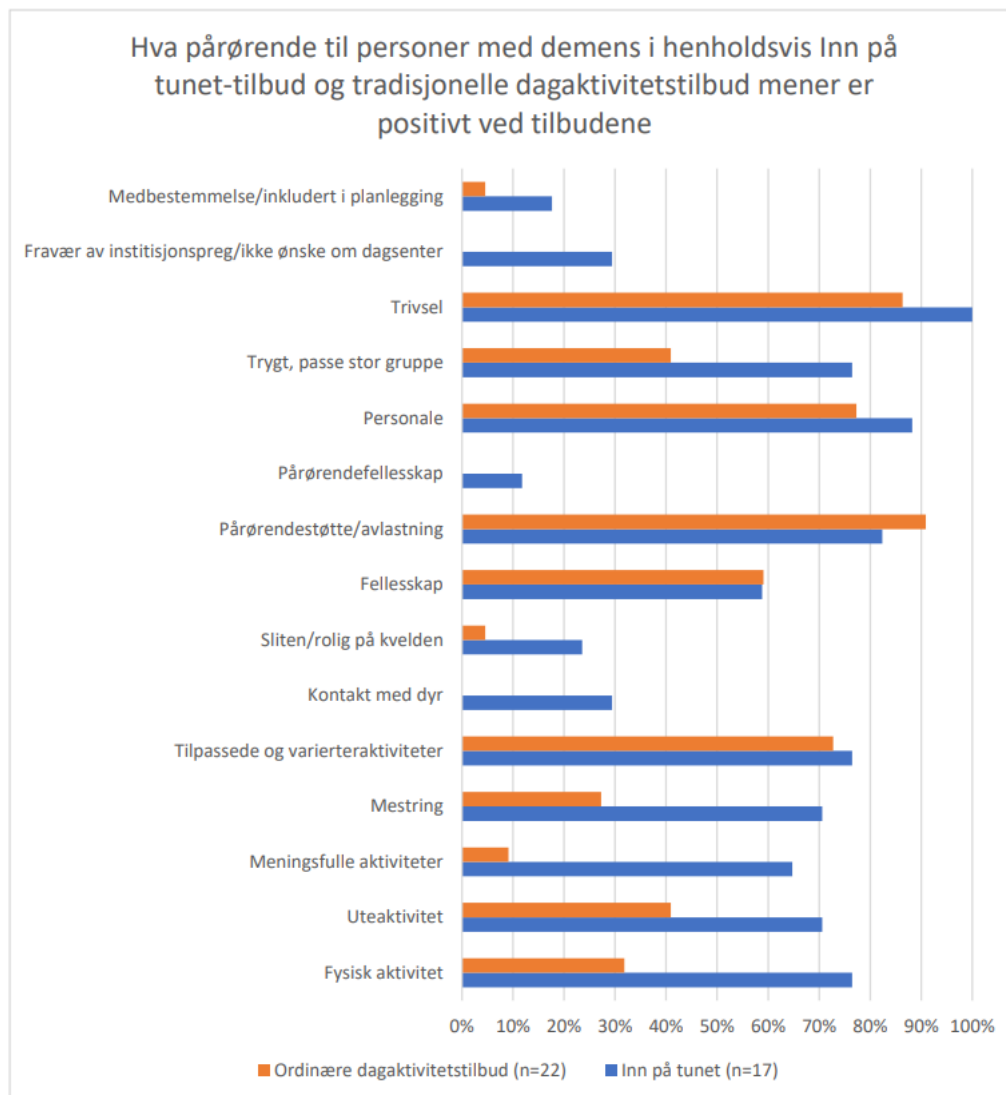
I rapporten fra forskningsprosjektet «Demensomsorg på gård» er det kartlagt mange funn som sier noe om kvaliteten i Inn på tunet-tilbud.

I tjenesteporteføljen som en kommune tilbyr for personer med demens skal det være tilpassede tilbud og tjenester i hele sykdomsforløpet. Figuren nedenfor viser tiltakskjeden/-trappa som Fredrikstad kommune har for personer med demens, der Inn på tunet er en integrert del. Når brukeren er blitt for dårlig til å kunne nyttiggjøre seg tilbudet på gården, er det et annet tilbud som «tar over». Slik får kommunen gode og sammenhengende tjenester, noe som er satsingsområde både i «Demensplan 2025» og «Leve hele livet».

Figur som viser hvordan Fredrikstad kommune tenker Inn på tunet som en integrert del av kommunens tiltakskjede for personer med demens.

I piloten har prosjektkommunene intervjuet pårørende til brukere av Inn på tunet-tilbud og pårørende til brukere i tradisjonelle dagaktivitetstilbud. Resultatene er oppsummert i figuren under:

Figuren viser hva pårørende til personer med demens i Inn på tunet-tilbud og tradisjonelle dagaktivitetstilbud mener er positivt med tilbudene. Figuren viser hvor mange i prosent i hver pårørende gruppe som har nevnt de ulike positive forholdene.

Som nevnt skal det være forskjell mellom de to typene av tilbud, da de egner seg for personer med demens med ulike funksjonsnivå og behov. Funnene i undersøkelsen støtter opp om behovet kommunene har for differensierte tilbud for personer med demens.

8.5 Krav og forventninger til Inn på tunet bonden

- Helsepersonell trenger ikke være en daglig del av driften, men bør være samarbeidspartnere som jobber tett med bonden. Det å ha kunnskap om sykdommen er viktig, men det er like viktig å se den enkelte for hvem de er og finne deres ressurser.
- Samarbeid med pårørende gjennom ukebrev og pårørendemøter bidrar til at dagene blir gode for alle parter
- Gode erfaringer i kommunen med Inn på tunet-tilbudet er basert på det nære samarbeidet mellom kommunens fagpersoner og tilbyder.
- Kvaliteten på tjenesten og valg av tilbyder er viktig, fornøgte brukere og pårørende er gode omdømmebyggere som selger og markedsfører tilbudet

- Personlig egnethet hos tilbyder og de som skal jobbe i tilbudet er viktig!

Kvalifikasjonskrav som er blitt brukt av en eller flere av pilotkommunene:

- Inn på tunet- godkjent gård
- Ordna forhold mht. betaling, arbeidsgiveravgift og mva.
- Foretaksregistrering
- Tilstrekkelig økonomisk og finansiell kapasitet
- Erfaring med drift av tilsvarende tilbud.

8.6 Integrering og kulturelt mangfold

Det er kun Oslo som har hatt brukere med ikke-vestlig bakgrunn i Inn på tunet-tilbudet, men det har ikke vært mange. Bydelen sier at tilbudet tar hensyn til kulturelle og/eller religiøse ønsker og behov hos den enkelte, i den grad det er mulig. Ønsker knyttet til mat kan være et eksempel.

Noen av prosjektkommunene har brukere med innvandrerbakgrunn i de andre dagaktivitetstilbudene de tilbyr. Flere nevner at språket kan være en utfordring, dette vil nok trolig også være overførbart til tilbud innenfor demensomsorg.

9 Ny Nasjonal veileder - innkjøp

Under tiltak to i mandatet til Inn på tunet løftet 2 ble følgende oppdrag gitt: «Det skal utarbeides veiledningsmateriell for kjøp av Inn på tunet-tjenester i tråd med regelverk for offentlige anskaffelser/innkjøp, basert på erfaringer og ny kunnskap fra pilotene. Dette inkluderer også elementer som økonomi og faglig kvalitet. Dette skal bidra til å effektivisere kjøpsprosessen og øke bruken av Inn på tunet-tjenester.»

9.1 Avtale med Agenda Kaupang

Landbruksdirektoratet inngikk en avtale med Agenda Kaupang om leveranse av innholdet til veilederen, anskaffelsen omfattet:

- Produksjon av veiledningsmateriell for kjøp av IPT-tjenester i tråd med regelverk for offentlige anskaffelser, basert på erfaringer og ny kunnskap fra pilotene, inkludert elementer som økonomi og faglig kvalitet. Dette skal bidra til å effektivisere kjøpsprosessen og øke bruken av IPT-tjenester.
- Krav og forventninger kjøperne setter til IPT-næringa for å kunne gjøre mer bruk av IPT skal identifiseres.

Agenda Kaupang har samarbeidet med Advokatfirmaet Kildebo AS ved utvikling av innholdet. Prosjektdeltakere har vært Morten Stenstadvold (Prosjektleder) og Øystein Granheim fra Agenda Kaupang og Irene Kildebo og Erik Rudi fra Advokatfirmaet Kildebo AS.

9.2 Innholdet i veilederen

Veilederen [«Innkjøp av Inn på tunet-tjenester»](#) ligger på Landbruksdirektoratet sine nettsider. Dette er en Web-versjon som tar utgangspunkt i en skriftlig leveranse fra Agenda Kaupang.

Kommuner, fylkeskommuner og andre offentlige virksomheter og organer som skal anskaffe Inn på tunet tjenester eller andre lignende tjenester må følge de regler som gjelder for offentlige anskaffelser. Inn på tunet tjenester varierer stort i omfang og innhold. I noen tilfeller dreier seg om enkle anskaffelser av tjenester som f.eks. at skoleklasser har dagsbesøk på en Inn på tunet gård. I andre tilfeller er anskaffelsene mer komplekse, hvor det anskaffes tilbud til brukere med sammensatte utfordringer. I de fleste tilfeller vil en anskaffelse av Inn på tunet tjenester være definert som helse- og sosialtjenester. Anskaffelser av helse- og sosialtjenester har særtrekk som reiser noen særlige problemstillinger for anskaffelsesprosessen, og er underlagt egne regler i forskriftene.

Anskaffelsen reguleres av lov om offentlige anskaffelser L17.06.2016 nr. 73 med tilhørende forskrifter. De forskrifter som kommer til anvendelse for kjøp av Inn på Tunet tjenester er Forskrift om offentlige anskaffelser F12.08.2016 nr. 974, samt Forskrift om konsesjonskontrakter F12.08.2016 nr. 976.

Når kommunen foretar et innkjøp, så er det for å dekke et behov. En vellykket anskaffelsesprosess er når kommunen etter konkurransegjennomføringen faktisk har fått dekket behovet sitt. Det er mange faser i en anskaffelse og det er viktig at det arbeidet som nedlegges i hver fase forankres og videreføres slik at målet med anskaffelsen oppnås. Denne veilederen vil beskrive de ulike fasene, herunder hva som er sentralt å ha søkelys på i hver fase og hvor langt anskaffelsen må være kommet før man går over i en ny.

Det finnes en rekke veiledere for offentlige anskaffelser allerede. Det vises til departementets generelle veileder til reglene for offentlige anskaffelser, veileder til helse- og sosialtjenester, og det skal utarbeides egen veileder til konsesjonskontrakter. Denne veilederen viser til de øvrige veilederne der hvor detaljene i regelverket er viktige. Hovedfokus er likevel på den praktiske gjennomføringen av en Inn på tunet anskaffelse.

9.3 En veileder som utvikles videre

Denne veilederen må ses som en versjon 1.0. Den er ikke fullstendig og vi forutsetter at veilederen skal bygges ut og utvikles over tid. Lovverket kan endre seg, forskning kan bringe ny innsikt, og erfaringer kan høstes som bør føre til revidering og supplering av veilederen. Pilotene i Inn på tunet-løftet har for eksempel ytret ønske om forslag til detaljerte konkurransemaler, kravspesifikasjoner og kontraktbestemmelser. I dette prosjektet har vi ikke hatt ressurser til å kunne tilfredsstille alle disse ønskene, men vi håper at dette er ønsker som kan ivaretas i senere versjoner av veilederen.

10 Sluttkonferanse for Inn på tunet-løftet 2

I mandatet for Inn på tunet-løftet 2 var det fastsatt at det skulle arrangeres en sluttkonferanse der resultatene fra prosjektet ble presentert.

Landbruksdirektoratet hadde en planleggingsgruppe der to ansatte fra Statsforvalteren i Oslo og Viken deltok. Konferansen ble arrangert den 29. august 2023.

Landbruksdirektoratet inngikk en avtale med Erik Aasheim og Stereo Produksjoner for bistand med gjennomføringen av konferansen.

Mye av arbeidet i Inn på tunet-løftet 2 har handlet om å kartlegge og finne tiltak mot barrierer som er til hinder for økt bruk av Inn på tunet. For oss var det derfor viktig å nå mulige innkjøpere under sluttkonferansen. Disse innkjøperne er lokalisert over hele landet, og vi kom frem til at det er lite realistisk at disse har mulighet til en dag fra jobb og en flyreise til Oslo. Vi bestemte derfor i samråd med styringsgruppa at sluttkonferansen for Inn på tunet-løftet 2 skulle være et direktesendt Webinar over to

timer. For å skape gode kulisser for en slik sending bestemte vi oss for å sende Webinaret fra Aaraastunet Gård i Nittedal.

Programmet for konferansen:

Sendingen ble ledet av Erik Aasheim fra Stereo Produksjoner

Program	Innlegg/deltaker
Velkommen	Statssekretær Wenche Westberg og Eier og driver av Aaraastunet, Margrethe Henden Aaraas
Godkjenningsordningen for Inn på tunet gårder	Bjørn Austad Hvaleby, Stiftelsen Norsk Mat
Inn på tunet i skolen	Ingrid Roaldsen, Eirik Arntsen og Linn Sund, Statsforvalteren i Nordland Kathrine Pedersen, Rådgiver Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen Camilla Viola Eilertsen, Inn på tunet-tilbyder, Stall Fagerbakken Veslemøy Drangevåg og Stine Marring Lislien fra Vågan kommune Jostein Brobakk fra Nordlandsforskning
Sofasamtale- bruk av Inn på tunet i skolen	Elisabeth Augedahl, Lier kommune
Inn på tunet i arbeidet med integrering	Khaled Alobeid tidligere deltaker i et Inn på tunet tilbud Babek Hosami, Vestland fylkeskommune
Kartlegging av Grønt arbeid	Geir Møller, Telemarksforskning
Innkjøp av Inn på tunet tjenester	Irene Kildebo, Advokatfirmaet Kildebo AS
Inn på tunet i demensomsorgen	Signe Tretteteig, Stiftelsen Aldring og helse
Sofasamtale- bruk av inn på tunet i demensomsorgen	Kristin Ekbråthen, Statsforvalteren i Oslo og Viken Linda Kristin Svendsen, Nittedal kommune Signe Tretteteig, Stiftelsen Aldring og helse

Totalt var det 531 seere på sendingen, mens opptaket var en uke etter sending blitt sett 713 ganger.

[Det er et opptak av konferansen tilgjengelig.](#)

11 Oppdatering av nasjonal veileder- skole

Underveis i prosjektperioden ble det foretatt en oppdatering av veiledningsmateriellet for skole. Dette var ikke en del av mandatet, men ble inkludert av styringsgruppa underveis.

Nasjonal veileder- Inn på tunet- Gården som læringsarena for barn og unge ble utgitt i 2015. Underveis i prosjektperioden erfarte pilotprosjektet i Nordland at flere deler av innholdet var gått ut på dato, og det var mangler. Spesielt gjaldt dette endringer i læreplanene. Etter avtale med styringsgruppa ble det bestemt at det ble satt av 200 000 kroner til en oppdatering av veilederen.

11.1 Avtale med statsforvalteren i Nordland

Det ble i februar 2023 inngått en avtale med Statsforvalteren i Nordland om oppdatering av veilederen. Revideringen omfattet å oppdatere eller fjerne utdatert informasjon, og legge ny og relevant informasjon som er kommet til etter at veilederen ble utgitt i 2015. Målgruppe og målsetting med håndboka skulle være tilsvarende som for førsteutgaven. Den reviderte håndboka skulle publiseres i en digital utgave.

Følgende personer hos statsforvalteren i Nordland jobbet med oppdateringen:

- Eirik Arntsen, Oppvekst- og velferdsavdelinga
- Ingrid Roaldsen, Landbruks- og reindriftsavdelinga
- Lunn Sund, Helse- og vergemålsavdelinga

I avtalen med Statsforvalteren var det angitt hvilke etater/personer det var forventet at de samarbeidet med under oppdateringen.

En ny digital versjon av veilederen ble levert og publisert i juni 2023.

11.2 Innholdet i håndboka

Gården kan være en god arena for skolen og alternativ opplærings arena for elever med særskilte behov. Veilederen skal motivere og inspirere de som er opptatt av å se sammenheng mellom teori og praksis i det lokale læringsmiljøet. Målgruppa for veilederen er skolen med lærere, skoleledere og skoleeiere, samt den kommunale PP-tjenesten, foresatte og Inn på tunet-tilbydere.

[Les Nasjonal veileder- Gården som arena for barn i skolen.](#)

En oppdatering og digital versjon ble produsert under tidspress i perioden februar til august i 2023. Vi planlegger derfor en liten gjennomgang allerede i 2024 der vi ser på muligheter for forbedringer i det digitale oppsettet.

12 Oppdatert nasjonal veileder- demensomsorg

Underveis i prosjektperioden ble det foretatt en oppdatering av veiledningsmateriellet for demensomsorg. Dette var ikke en del av mandatet, men ble inkludert av avtalepartene underveis.

Da pilotprosjektet på demensområdet startet opp, var gjeldende *Nasjonal håndbok - Inn på tunet - dagaktivitetstilbud tilrettelagt for personer med demens*, fra 2016. Pilotprosjektet spurte Landbruksdirektoratet underveis i prosjektperioden om mulighetene for å oppdatere denne. Pilotprosjektet hadde noen midler de ikke ville få benyttet på grunn av korona avlyste samlinger med mer.

Landbruksdirektoratet tok opp spørsmålet med styringsgruppa, og det ble besluttet at noe av midlene fra piloten i Oslo og Viken, samt 200 000 kroner ekstra fra prosjektbudsjettet kunne benyttes til dette.

12.1 Avtale med Stiftelsen Aldring og helse.

I oktober 2022 inngikk Landbruksdirektoratet en avtale med Nasjonalt senter for aldring og helse, der oppdraget var å revidere Nasjonal håndbok - «Inn på tunet - Dagaktivitetstilbud tilrettelagt for personer med demens». Den nye utgaven er revidert og faglig oppdatert av redaktør og hovedforfatter Signe Tretteteig fra Aldring og helse. Ane Stavrum fra Aldring og helse, har også bidratt med tekst.

Revideringen besto i å oppdatere eller fjerne utdatert informasjon, og legge til ny og relevant informasjon som hadde kommet til etter at håndboka ble utgitt i 2016. Målgruppa og målsetting med håndboka skulle være tilsvarende som for første utgaven. Den nye håndboka skulle ikke trykkes opp, men være tilgjengelig i digital utgave. Erfaringer fra pilotprosjektet i Oslo og Viken er innbakt i oppdateringen.

En ny digital versjon av veilederen ble levert og publisert i juni 2023.

12.2 Innholdet i håndboka

Den digitale håndboka er en blanding av demensrelaterte temaer og forhold som må vurderes, planlegges og avtales for å etablere et godt Inn på tunet-tilbud til personer med demens. I boka er det tekst, illustrasjoner og lenker til filmer og aktuelle ressurser. Boka er for ledere i kommuner, helse- og omsorgspersonell, bønder og andre som skal arbeide med Inn på tunet-dagaktivitetstilbud for personer med demens. Boka har også et kapittel om den viktigste helse- og omsorgslovgivningen for Inn på tunet-tilbudet og for helse- og omsorgspersonellet. I tillegg til lovgivningen er «Nasjonal faglig retningslinje om demens» og «Veiviser demens» viktige grunnlagsdokumenter i håndboka, disse gir gode anbefalinger om organisering og drift av dagaktivitetstilbud som en helse og omsorgstjeneste for personer med demens. Retningslinjen og «Veiviser demens» er derfor sentrale både for kommunen som kjøper Inn på tunet-tjenester, og for Inn på tunet-tilbyderen.

[Les i håndboken «Inn på tunet- Dagaktivitetstilbud for personer med demens.»](#)

[Se en film om håndboken «Inn på tunet- Dagaktivitetstilbud for personer med demens.»](#)

13 Nye Inn på tunet-nettsider

I 2020 utarbeidet Landbruksdirektoratet en nettside om Inn på tunet på hjemmesiden til direktoratet. Nettsiden ble lagt til forvaltningsdelen av nettsidene. Det ble lagt ut informasjon om mandatet for Inn på tunet-løftet 2, regelverket for søknader om pilotprosjekter og informasjon til de som ønsket å søke.

I august 2023 videreutviklet direktoratet nettsidene med allmenn informasjon om Inn på tunet på hovedsidene. Årsaken var at direktoratet overtok ansvaret for de nasjonale veilederne for Inn på tunet, noe som ga behov for god synliggjøring av nettsiden. Det var også et generelt ønske fra flere hold at direktoratet sine nettsider også bør inneholde tilgjengelig informasjon om Inn på tunet og lenker til øvrige aktører innenfor Inn på tunet. [Se mer på Landbruksdirektoratet sine nettsider om Inn på tunet.](#)

Vedlegg 1. Regnskap for Inn på tunet-løftet 2

	Prosjektmidler	Utgifter
Tildeling Revidert nasjonalbudsjett post 1137.70	3 000 000	
Bevilging via LUF-fondet	9 000 000	
Pilotprosjekt Møre og Romsdal		1 505 737
Pilotprosjekt Nordland		3 000 000
Pilotprosjekt Vestland		1 406 572
Pilotprosjekt Viken		2 449 556
<i>Delsum</i>		8 361 865
Konsulentttjeneste Agenda Kaupang		624 000
Bilder Torbjørn Tanberg		12 987
Aaraas Tunet Gård.		21 905
Stallfagerbakken		9 543
Reisekostander filminnspilling Nordland		29 331
Primus Productions		579 250
Peder Tubaas- Vestland media- film		20 156
Advokatfirma Kildebo		60 000
Gaver på sluttkonferanse		3 663
Stiftelsen Aldring og helse- veileder demensomsorg		675 000
Statsforvalteren i Nordland- Veileder skoleområdet.		200 000
Nordlandsforskning- sluttkonferansen		5 604
Prosjektnettside hos FMFA 2024		10 000
Totalt		10 613 304
Restbeløp	1 386 696	

Ved forespørsel kan vi levere utskrift fra regnskapet med alle posteringer.

Prosjektet har brukt mindre midler enn prognosert. Hovedårsaken til dette var restriksjoner under pandemien som førte til at mye av det som var planlagt som fysiske aktiviteter ble gjennomført via Teams.

LANDBRUKSDIREKTORATET OSLO

POSTADRESSE:
Postboks 56, 7701 Steinkjer

BESØKSADRESSE:
Innspurten 11 D, 0663 Oslo

TELEFON: 78 60 60 00

E-POST: postmottak@landbruksdirektoratet.no

LANDBRUKSDIREKTORATET ALTA

BESØKSADRESSE:
Løkkeveien 111, 9510 Alta

LANDBRUKSDIREKTORATET STEINKJER

BESØKSADRESSE:
Skolegata 22, C-bygget, 7713 Steinkjer

www.landbruksdirektoratet.no
